

DARBININKAS

XLI. NR. 2 ANTRADIENIS (TUESDAY) SAUSIO - JANUARY 10 D., 1956 M. Redakcija: GLenmore 5-7281 Administracija GLenmore 5-7068 - 10 CENTU

Rytprūsiose gyventojų, įskaitant rusus, nėra nė pusės to, kas buvo prieš karą

Iš grįžusių vokiečių šiek tiek konkretnių žinių apie Rytprūsijų gyvenimą duoda "N. Y. Stat's - Zeitung..." Informuoja apie vadinamą šiaurinių Rytprūsijų pusę, kurią valdo Rusai. Kita pusė yra valdoma Lenkų.

Šiauriniuose Rytprūsiose gyvenantieji vokiečiai vadinami "be pilietybės", "neišeikintose pilietybės", kai kada pavadinami sovietiniais piliečiais. Esą tik 500-900 vokiečių, kurie yra gavę sovietinius leidimus iš Karaliaučiaus, kad jie turi teisę čia gyventi, bet ir jie negali toliau pajudėti kaip per 40 kilometrų nuo dabartinės gyvenamosios vietos. Ypatiniais atvejais gaunami "specialūs leidimai", kuriuos reikia parodyti geležinkelio stotyse ar kitose susisiekimo kontrolės vietose.

Be specialaus leidimo pasitraukusiam iš sovietinio valdymo srities gresia bauda apie trejus metus "pataisos lageriuose". Tiek vokiečiams, tiek ir Sovietų piliečiams.

Gyventojų skaičius niekur nėra pasiekęs buvusio 1939 skaičiaus. Karaliaučiuje dabar

gyvena apie 200,000 sovietinių piliečių; trečdalis jų yra kareiviai ir karininkai su savo šeimomis — aštuonių galvų šeimoms. Ištuotyje priskaitoma 32,000 rusų gyventojų (1939 gyventojų buvo 59,000), Tilžėje 43,000 (buvo 59,000), Gumbinėje 15,000 (buvo 25,000). Mažesniuose miesteliuose ir kaimuose, kur yra veik tik kolchozai ir sochozai.

gyventojų skaičius yra maždaug 40% to, kas buvo prieš karą.

Keliai yra atnaujinti. Prie jų iki 1951 dirbo daugiausia politiniai kaliniai, tarp jų daugumas vokiečiai. Geležinkelių linijos taip pat atstatytos.

Prie Kuršių įlankos, Nidoje yra iškelti visi civiliniai gyventojai rusai. Išimtinai stovi tik kariuomenė.

Maitinimo ir uždarblio lygis nukrito iki sovietinio. Nuo 1954 kolchozuose ir sochozuose buvo paskirti komisarijai, kurių rūpestis — pakelti žemės ūkio gamybą. Karininkai ir valdžios tarnautojai bei partijos pareigūnai gauna prie mėnesio uždarblio dar vadinamas premijas po 200-600 rublių mėnesiui.

Arabų riaušės prieš Ameriką auga

Jordanijoje riaušės prieš Ameriką sausio 7 ir 8 buvo pakartotos. Sostinėje Amman arabų minia demonstravo prieš Jordanijos dėjimąsi į vadinamą Bagdado pakta, kurį sukūrė Anglija. Be Anglijos, tame pakte dalyvauja Turkija, Persija, Irakas, Pakistanas.

Paktas pratęsias Vakarų saugumo juostą nuo Sovietų ir atkerta Sovietus nuo priėjimo prie Persų įlankos ir Indijos vandenyno. Anglija nori pritraukti į pakta ir Jordaniją, kuriai ji yra paruošus Arabų legioną ir kasmet jam išlaikyti duoda pinigų. Kad Jordanija prisidėtų prie pakto, pritaria tam ir Amerika. Sovietai ir jų agentai komunistai stengiasi Anglijos ir Amerikos planą sugriauti. Anglija tariasi su vyriausybe, o Sovietai per komunistus su masėm, kurias kurstė riaušėm.

Sausio 7 tūkstantinė arabų minia Jeruzalėje nutraukė ir sudraskė Amerikos vėliavą ir visai sudegino atstovybės namus.

Riaušės pakartojo dar sausio 8.

Proga naujom riaušėm davė Jordanijos vyriausybės atsistatydinimas, kai teismas išaiški-

no, kad parlamentas po pirmų riaušių, prieš mėnesį laiko, buvo paleistas ne pagal konstituciją.

Amerikos valstybės sekretorius pareiškė Jordanijos atstovui Washingtone protestą, kad Jordanijos vyriausybė nesieš pakankamų saugumo priemonių.

Kinijos raudonieji grasina nesiderėti

Po Maskvos kaltinimų Amerikai išėjo su kaltinimais kom. Kinija. Jos radijas paskelbė sausio 6, kad Amerika vilkinti derybas Ženevoje ir kad kom. Kinija nesirengia toliau derėtis be galo.

Jau penki mėnesiai ten Amerikos atstovas Prahoje Johnsonas derasi su kom. Kinijos atstovu Varšuvoje Wang Ping-

nan. Svarbiausias derybų klausimas buvo repatriacija — amerikiečių iš Kinijos ir kinų iš Amerikos. Tačiau Kinijos komunistai tai buvo tik užsakinimas į didesnius politinius klausimus — į derybas, kad būtų atšauktas draudimas įvežti į Kiniją tam tikras prekes, į derybas, kad užs. reikalų ministeriai susitikti ir derėtis dėl kom. Kinijos pripažinimo ir įvedimo į J. Tautas.

Dabar komunistai reiškė nepasitenkinimą, kad Amerika nesiskubina į tas derybas, o ir dėl repatriacijos neduoda Amerikoje gyvenančių kinų sąrašų. AMERIKA BETGI PASIRYZUSI TOLIAU DERĖTIS

Dėl raudonosios Kinijos grasinimo nutraukti derybas Ženevoje valstybės departamentas paaiškino, kad jis ir toliau pasiryžęs derėtis. Jis noris išgauti dar likusius 13 amerikiečių. Komunistai grąžino tik 28. Kol nebus grąžinti visi, amerikiečiai nusistatė nesileisti į derybas politiniais reikalais. Ir tik tada bus sutikta, kad valstybės sekretorius susi-

BETRŪKSTA TIK PASIBŪCIUOTI. Taip atrodo du didžiausi priešinkai rinkimuose: Faure ir Mendes-France.

Ateina Pinay su reikalavimais

tiktų su kom. Kinijos užsienių reikalų ministru kalbėtis dėl Formozos ir laisvo prekių leidimo į Kiniją, kai Kinijos komunistai pasižadės Formozos klausimui nesimti jėgos.

KOKS YRA TITO NEUTRALUMAS

Jugoslavijos Tito pasisakė griežtai prieš Bagdado pakta. Amerikos spauda su kartumu primena, kad tai reiškia Jugoslavijos "neutralumą", nors ji maitinasi Amerikos pinigais. Dar labiau jaudina Amerikos spaudą tai, kad Titas savo žodžius parinko kaip tik Jordanijos riaušių metu.

POUJADE SAJŪDIS UŽKREČIAMAS

Poujade pasisekimas Prancūzijoje, kur jis laimėjo 52 atstovus, rado atgarsio ir Italijoje. Milane tokį sąjūdį tarp smulkiųjų prekybininkų suorganizavo 40 metų žuvų pirklys Raffaele Garbin. Jis taip pat skelbia kovą prieš mokesčius, reikalauja mokesčių reformos, nes jų našta užkrauta daugiausia smulkiesiems prekybininkams. Naują sąjūdį tuojau parėmė iš Romos neofašistai.

Prancūzijos naujas parlamentas susirenka sausio 19. Ten atsitatydins dabartinis min. pirmininkas Faure. Dėl naujos vyriausybės sudarymo dar nesitarta. Faure siūlė sudaryti abiejų blokų koaliciją. Pažymėjo, kad tarp jų nebūtų perkopiamų kliūčių susitarti esminiais klausimais. Mendes-France tai nepriimtina. Jis kreipėsi į socialistus, kad su jais sudarytų koaliciją. Paskiausiai ir netikėtai išėjo į priekį Pinay, dabartinis užsienių reikalų ministeris Faure vyriausybėje. Jis pareiškė, kad jo grupė, nepriklausomųjų, yra vienintelė, kuri rinkimuose gavo tiek daug papildomų naujų balsų 750,000. Ji yra didesnė už socialistų grupę, dvigubai didesnė už radikalus, kuriuos turi su savim Mendes-France. Ji yra pati didžioji tautinė grupė dabartiniame parlamente. Tad jai ir turi tekti pirmoji iniciatyva sudaryti vyriausybę. Pinay grupė rinkimuose ejo Faure bloke.

Popiežius Pijus XII dienos klausimais

Popiežius Pijus XII sausio 8 priėmė apie 1000 gimnastų iš įvairių kraštų. Kalboje jiems pareiškė, kad gimdymas be skausmų nesipriešina moralei nei šv. Raštui, jei tai pasiekama natūraliu būdu, stiprinant motinos valią ir jausmus tam tikru motinos įkalbėjimu, paruošimu prieš gimdant, be aparatinimo. Tas metodas jau vartojamas Prancūzijoje, Anglijoje, Amerikoje, Sovietų Sąjungoje.

POPIEZIAUS LAISKAS LENKIJOS TIKINTIESIEM

Popiežius Pijus XII skyrė laiška Lenkijos katalikams. Laiškas datuotas Nekalto Prasidėjimo šventės diena. Jį paskelbė vakaruose J. Gawlina, vyskupas lenkam tremtyje.

Laiške Pijus XII pabrėžė persekiojimus, kurie nesiliauja ir nemažta; išpėjo nuo pastangų suklaidinti katalikus; ragino laikytis ramiai, su tikinčiojo žmogaus stiprybe ir nesulipti dvasioje tarp persekiojimo audrų; pabaigoje prisiminė su meile kardinolą Wyszynskį, kuris tebekalinamas.

Pijus apie bažnytinį giedojimą

Popiežius Pijus XII encikliką, vardu "Musicae Sacrae Disciplina", išleista p. m. gruodžio 25, skyrė muzikos ir giedojimo reikalams bažnyčioje. Popiežius pabrėžė muzikos reikšmę tikėjimui stiprinti. Bet išpėjo nuo profaninio giedojimo ir muzikos, kuri braujasi į bažnyčias. Religinę muziką sukurti tegali gilaus tikėjimo žmogus — sakoma enciklikoje. Labiausiai išskėlė ir vertino gregorioninį giedojimą. Skatino gaivinti tautines liaudies giesmes. Iš muzikos instrumentų labiausiai vertino vargonus.

IR MASKVOS EKSPEDICIJA JAU PIETŲ AŠIGALY

Maskvos radijas pranešė, kad Sovietų ekspedicija į pietų ašigalio sritis sausio 6 išsikėlė ir pradėjo tyrinėjimo darbus.

Amerikiečių ekspedicija, kuri ten atsirado anksčiau, ištiko pirma nelaimė. Traktorius su šoferiu T. B. Williams, iš Iliono, N. Y., įlūžo ir nuskendo. Tai pirmasis iš 1,800 vyrų, kurie ten dalyvauja.

REIKALAUJA PINIGŲ IŠ MĀSKVOS

Amerika pareikalavo, kad Maskva sumokėtų 724,947 dol. už lėktuvą, kurį Sovietai nušovė pernai birželio 23 Beringo jūroje. Tada Molotovas atsiprašė ir pažadėjo pusę išlaidų sumokėti. Amerika su tuo sutiko ir dabar pristatė sąskaitą.

VOKIETIJOS KARIUOMENĖS karių grupė atvyko į Ameriką, kur juos ruoš Amerikos specialistai. Čia dalis jų treniruojausi prie radijo ir telefoto.

Paliks sceną dėl kunigaikščio

Kino žvaigždė Grace Kelly susižadėjo su Rainier, Monaco valstybės princiu. Jai 26 metai, jam 6 daugiau. Ji turi kino žvaigždės vardą ir tėvą milijonierių. Jis turi tėvą, kuris pavėses jam valstybę, tiesa, nedidelę tik 320 akrų žemės ir tik su 2000 piliečių, nors viso gyventojų esą apie 20,000 toje valstybėje. Bet ta valstybė yra vienintelė pasauly, kur nuo 1869 piliečiai nemoka mokesčių. Jūs nuo to atleido kunigaikštis, nes kunigaikščio žinioje yra garsusis kazino, kuris sutraukia per metus pusę milijono laimės mėgintojų. Jie užtenka mai palieka pinigų, kad piliečiai galėtų visai mokesčių nemokėti. Reikia manyti, kad Poujade šioje monarchijoje pasisekimo neturės. Monaco piliečiai nenorės Prancūzijai, o yra pavojus, kad gali jai pakliūti, nes jeigu monarchas nepaliktu įpėdinių vaikų, tai visa valstybė pereitų Prancūzijai.

VALSTYBĖS SEKRETORIUS J. F. DULLES PRIĖMĖ

pirmadienį Pavergtosios Europos tautinių delegacijų pirmininkus.

Tai pirmas sykis, kada juos priima pats sekretorius.

IMIGRACIJOS PROGRAMA BUS PRATĖSTA?

Tremtinių imigracijos programa, pagal kurią turėjo būti įleista į Ameriką 214,000 tremtinių, iki šių metų galo nebus įvykdyta. Vizų tebus išduota daugybe daugiausia 165,000. Manoma, kad Kongresas terminą pratęs.

PIRMA DARBAS, PASKUI VEDYBOS... nusprendė Grace Kelly ir išvyksta į Hollywoodą, kur sulka su ja naują filmą.

Adm. Radfordas, jungt. štabo viršininkas, grįžęs iš Azijos, sakėsi netikęs, kad komunistai pulė Formozą; karinė padėtis Azijoje nesanti blogesnė kaip prieš metus.

Armija uždraudė savo karininkam ir asmenim, turintiems reikalų su slaptom informacijom, važiuoti į sovietinio bloko kraštus.

VIDAUS ĮVYKIAI EINA RINKIMŲ ŽENKLE

Amerikos vidaus gyvenime pereita savaitė buvo žymi trim įvykiais.

Pirmiausia kritika Amerikos užsienių politikai. Ji reiškėsi jau nuo seniau. Su metų pradžia ji virto beveik aliarmu dėl Amerikos pralaimėjimų ir Sovietų ėjimo vis pirmyn. Spauda ir kongresmanai ėmė ieškoti nesėkmės kaltininkų.

ĖMĖ IESKOTI ATPIRKIMO OŽIO

Sunkiausias smūgis buvo trenktas valstybės departamentui. Jis esąs be fantazijos ir išradingumo konstruktyviai politikai. Visuomenė migdė optimizmu. Tiesa, formaliai departamentas vykdo politiką. Bet žinia, kad šiai politikai linija duoda Baltieji Rūmai. Žinia taip pat, kad valstybės sekretoriaus pažiūros daugeliu punktu buvo artesnės griežtesnėm adm. Radfordo pažiūrom negu prezidento. Žinia taip pat, kad užsienio politikos reikalais turėjo daug įtakos Baltuosiuose Rūmuose sen. George, demokratas, užsienių politikos komisijos pirmininkas. Kai dabar kaltinamas departamentas, netiesiogiai Dulles, tai atrodo, kad norima nukreipti atsakomybę nuo Baltųjų Rūmų, nuo asmenų, kurie rengiasi į rinkimų žygį.

Labiau už užsienių politiką išgarsėjo kitas įvykis — senato vidaus saugumo komisija, vadovaujama dem. J. O. Eastlando,

IEŠKOJO KOMUNISTŲ SPAUDOJE

Per tris dienas (sausio 4-6) komisija apklausinėjo 18 liudi-

Kelia aikštėn pirmiausia tai, kas gali būti naudinga rinkimam

ninkų. Priėjo išvada, kad komunistai darė pastangų išibrauti į Amerikos vadovaujamąją spaudą. Jų dalis prisipažino, dalis užsigynė ir dangstėsi pirmuoju ar penktuoju "amendmentu", nenurodymai savo buvusių ar esamų bendradarbių partijoje.

Pažymėtina, akys labai nukrypo į "N. Y. Times" dienraštį. Lapkričio mėn. buvo išsiuntinėti pakvietimai atvykti į komisijos apklausinėjimus 38 asmenims; iš jų 30 buvo esameji ar buvusieji to dienraščio tarnautojai. Tris dienas trukusiam tardyme buvo apklausti 18 asmenų, iš jų 14 buvo to dienraščio tarnautojai. Pats "Times" įžiūrėjo, kad ataka labiausiai nukreipta prieš jį. Aiškino, kad iš jo 4000 persona- lo gali pasitaikyti daugiau komunistų ar jiems pataikaujančių nei iš mažo laikraščio. Aiškino, kad patirtus komunistus laikraštis atleides ir toliau atleisias. Komunistų įtakos laikraštyje nesą ir nebūsi. Tačiau laikraštis griežtai kaltino senato komisiją, kad ji kesinasi į spaudos laisvę. Tam karštai pritarė komunistinis "Daily Worker". O New Yorko "civilinių laisvių draugija" puolėsi įrodinėti, kad komisija neteisėtai elgiantis. Ji tegalinti pagal įstatymus imtis apklausinėjimo tada, kai spauda sudaro grėsmę vyriausybei. O Amerikos spaudos tuo kaltinti nesą galima. Specialiai ginti "Times"

puolėsi ir senatorius Lehmanas, (aiškindamas "Times" didžiai patriotiniu laikraščiu, nors komisija jį ir nekaltino).

Taigi komunistų pajudintais spaudoje padarė panašų triukšmą kaip pereinatis metais jų pajudinimas mokyklose. O grynėje jie turi pakankamai. Apklausinejama dabar baigė. Tiems, kurie kovoja su komunizmu, tas apklausinėjimas ro-dė, kad ir demokratas gali juos imti nagan.

Trečias įvykis — tai prezidento Eisenhowerio kalba ketvirtadienį, kurioje jis skelbė

PROGRAMĄ ARTIMIAUSIAI ATEICIAI

Ji surašyta taip, kad nieko negąsdintų, o visiem sukeltų naujų vilčių — demokratam, respublikonom, masėm. Užsienio politikoje žadėjo duoti pagalbą atsilikusiem kraštam pietų Azijoje ir viduriniuose rytuose, stiprinti Nato ir panašius paktus; vadinasi, tęsti tą pačią politiką. Vidaus gyvenime žadėjo toliau kurti pažangaus gyvenimo sąlygas žemės ūkyje, sveikatos, statybos, švietimo, kelių statymo, imigracijos srityse. Lyg tai tolimas valstybės gerovės vaizdas, žavintis ir respublikonus ir demokratams kuris atnešamas prieš rinkimus... O kad Eisenhoweris norės būti renkamas, duodama vis aiškiau suprasti.

Darbo departamentas pranešė, kad pernai Amerikoje buvo 4,200 streikai, 20% daugiau nei 1954. Streikavo 2,750,000 darbininkų, 80% daugiau nei 1954.

Žemė, kurioje eina šalčiausias iš šaltųjų karų

Sausio 5 laikraščiai pranešė, kad vakarykščią dieną Amerikos ekspedicijos keturmotoris lėktuvas pasiekė pietų ašigali. Aplink jį paskraidė pusvalandį, nusileido iki 500 pėdų aukščio. Matė lygumas, platumas, nuklotas baltom sniego bangom. Bet tūpti į viliojančias baltumas nesugundė. Tik nu-fotografavo 25 mylių plotą ir siuntė radiogramą į Washingtoną.

Tai jau trečia Amerikos lėktuvų ekspedicija, pasiekusi pietų ašigali. Pirmas dvi atliko adm. Richard E. Byrd 1929 ir 1946.

Bet amerikiečiai ne vieninteliai, kurie ėmėsi šio sporto. Dar lapkričio viduryje buvo pranešta, kad ekspedicija siunčia duveji metam-Sovietų Sąjunga taip pat ir Anglija, ir Australija, N. Zelandija.

Ko gi jie visi taip traukia į tą ašigali kaip Mahomedo mal-dininkai? Mekka ir Medina?

Oficialiai jie visi rengiasi tarptautinei geofizikų konferencijai, kuri įvyksta 1957—8. Jie visi nori apsiginkluoti naujais atradimais. Neoficialiai ten eina didesni dalykai — vyksta šalčiausias iš šaltųjų karų...

Visus vilioja tas plotas savo didumu. Juk

tai 13 mil. kv. kilometrų plotas. Europa visa tesudaro 10 mil. kv. kilometrų.

Tai aukštumos iki 2 kilometrų, Jose iškyla atskiri kalnai, kurių viršūnės išsišovę į viršų iki 5 kilometrų. Jos viršūnės plikos ir tamsios atsimuša kaip juodi taškai baltame dugne, nes žemiau tik ledo ir sniego nukloti plotai.

Bet plotai ir gaudina. Gasdina žiaurus vėjai, kurie čia beveik be pertraukos. Kartais pasiekia iki 400 kilometrų per valandą. O temperatūra nukrinta iki 56 laipsnių šalčio.

Jei šiaurės ašigalio pusėje anapus 60 laisnio platumos yra milžiniški miškai, visokių gyvulių ir žvėrių, per milijoną žmonių gyvena, tai pietų ašigalio kitoje pat platumoje žmonės negyvena.

Ilga laiką pietų ašigalio sritis buvo laikomos nenaudingais plotais. Nuo to laiko, kai anglas Bransfield (1820) ir rusas Bellinghausen (1821) juos surado ir anglų kapitonas Ross (1829) juos paėmė karalienės Viktorijos globai, ligi 20 amžiaus pradžios mažai apie juos buvo ir kalbama. Tik tarp 1908 ir 1938 vienas po kito Anglija, Australija, Naujoji Zelandija, Norvegija, Prancūzija pasiskelbė, kad to kontinento tam tikros dalys priklauso kiekvienam iš jų. Pažymėtina, kad

amerikiečiai nieko iš to naujo kontinento sau nereikalavo.

Bet jie lygiai nepaisė anų valstybių pasidalinimo ir ploto supjaustymo: čia mano, čia tavo...

Zinoma, tu gabalu ribos buvo visai neaiškios ir tiem, ku-

Amerikos lėktuvai trečiu kartą aplankė pietų ašigali

rie juos savinasi. Dėl to vienas su kitu politiškai pradėjo niautis.

Kai po paskutinio karo žiūrėta ten galimi turtai, tai Chile ir Argentina net pasiskelbė, kad

pietų ašigalio sritis esančios tūralus pietų Amerikos kontinento šėsinys

ir dėl to turis pirmiausia šiom dviem valstybėm priklausti. Visą tą plotą, kuris tariamai buvo priklausomas Anglijai šios valstybės jau laikė sava nuosavybe. Pietų Afrikos unija taip pat pareikalavo sau dalies. O ir Sovietų Sąjunga pareiškė, kad rengiasi okupuoti tam tikrą zoną vardan Bellinghauseno nuopelnų...

1947 metų paaštrėjo ginčas, kad Chile, Argentina ir Anglija pasiuntė į pietų ašigalio sritis net karo laivus su kariuomenėm. Bet viskas baigėsi geruoju, nors tik laikinai. Klausimas nebuvo baigtas visiem laikam.

Geologai, ypačiai po pagarsėjusios admiralo Byrdo kelionių, apskaitė, kad

pietų ašigalio srityje turi būti milžiniški kiekiai anglies, o taip pat uranijaus,

šito dabar taip gaudomo metalo. Nebuvo apie tai kalbama, bet didžioiose valstybėse kilo uranijaus karštligė kaip kitados Amerikos karštligė dėl aukso. Pasislėpus po moksl-

niais tikslais buvo lenktyniuojama dėl uranijaus.

Juo toliau, juo labiau ėmė atsilepti ir strateginiai sumetimai. Kai sprausminiam lėktuvam šiandien atstumai nieko nereiškia, tai

saugumo reikalavimai prireikė pietų ašigalio plotų.

Zinia, kad karui kilus Suezio kanalas, o taip pat Panamos kanalas atsidurtų labai dideliame pavojuje ir kažin kiek ilgai jais galima būtų naudotis. Tada jūrų susisiekimas būtų priverstas naudotis senaisiais keliais pro Gerosios-Vilties iškyšulį. O tai būtų žmanoma tik tam, keno rankose bus pietų ašigalio padangė. Reikalinga tuose plotuose turėti savo bazes. Washingtonas ir Londonas tai žino. Bet Maskva tai žino nemažiau, ir stengiasi pastoti kelius.

Lenktynėse laimėti bazės ir išnaudoti paskui ūkiškai kyla drausiosius svajonės ir projektai. Amerikiečiai jau šiaurės ašigalio srityse išmoko su-

• Keliavo lėktuvais Amerikoje 1955 apie 42 mil. žmonių. 19,1% daugiau nei 1954. Bet daugiau buvo ir nelaimių: 7 didelės katastrofos vidaus susisiekime, kur žuvo 156; be to, dar sabotažas lėktuve, nuo kurio žuvo 39; dvi katastrofos ištiko užsienines linijas.

spausti sniegą ir iš jo daryti aerodromus, kuriuose gali nusileisti milžiniški lėktuvai. Tas išradimas bus pritaikytas ir pietų ašigaliumi. O turtų trokštantieji suka galvas, kaip reikės prie jų prieiti, nes jie po žeme, o ta žemė dar po 300 iki 2000 metrų ledu bei sniegu. Kaip ji nutarpinti? Svajonės jau pina projektus panaudoti tam reikalui net atominę energiją. O projektus dar labiau skatina kurti apskaitymai, kad tų žemės turtų esą bent trigubai daugiau kaip bet kurioje kitoje žemėlės vietoje.

Dirba mokslininkai, kariai su dideliu pasiaukojimu, bet kas iš to pasinaudos? M.

VOKIETIJOS KANCLERIS ADENAUERIS 80 metų proga su savo vaikais ir vaikaitais. Dešinėje — šiuos kunigas Paul Adenaueris, o šalia jo naujosios vokiečių kariuomenės sargybinis.

NORS JAU AŠTUONIASDEŠIMS METŲ, BET NESIJAUDINKIT

Sausio 5 Bonnoje atšvesta kanclerio Konrado Adenauerio 80 metų sukaktis.

Pasijuokė iš perankstyvų sprendimų apie Adenauerį.

Tai sukaktis parodė, kaip gyvenimas kartais moka pasijuokti iš žmonių sprendimų...

Dar jaunam Adenaueriui gydytojai sakė, kad jo sveikata labai trapi ir jis turis būti atsargus, o pro šalį sakydavo, kad vargiai jis ilgai pagyvens. Adenaueris betgi, artėdamas į aštuntą dešimtį, dar laiptais užbėgdavo lengviau už ne vieną jaunuoį. Stebėjosi Eisenhoweris, kai Adenaueris atvyko į Ameriką, iš kur Vokietijos kancleris turis tiek gyvumo. Girdi, aš pusantrios de-

Dienos veidai

šimties metų jaunesnis, o poros valandų darbo jaučiuosi pavargęs. Į tai Adenaueris atsakė: taip ir jis jautėsis, kaj buvęs Eisenhowerio metų, bet nuo septynių dešimčių iki dabar jis jaučiasis geriausiai...

Pasijuokė gyvenimas ir iš išmintingų atsargių anglų politikų. Po šio karo Adenaueris vėl ėmėsi burmistrauti Koelno mieste, kur jis buvo buvęs burmistras dar prieš nacius. Anglų okupacinė valdžia jį atleido, nes jis netinkas tokiam miestui valdyti. Adenaueris paskui įrodė, kad jis tinka ne tik miestui, bet ir valstybei; tinka geriau už daugelį esamųjų kitų valdovų. Tai vienas iš talentingiausių ir sviesiausių šiam amžiuje politikų valstybininkų.

Jei valstybinis sugebėjimas remiasi politine išmintimi ir valia ją vykdyti, tai Adenaueris ir viena ir antra yra paveldėjęs, tradicijose ir veikime išauginęs, subrandinęs toje "Reino erdvėje", kuri yra giliai demokratiška, europiška, krikščio-

niška, svetima kraštutinumam.

Tačiau konservatyvios tradicijom pažangios dvasios ilie-jo čia katalikų demokratinės sociologijos idėjos ir veikla. Tos dvasios didieji sėjėjai čia buvo vyskupas Ketteleris ir Windhorstas.

"Reino erdvės" augintinis Adenaueris mokėjo išsisaugoti politikoje nuo kraštutinumų, kiti mano, kad jie kiek perkonservatyvus: buvo socialiniu atžvilgiu. Tačiau veikime jis nepaleido tiesaus kelio iš akių, nes

jis turėjo aiškius principus ir jų laikėsi.

Jei politika reikalauja kompromisų, tai Adenauerio kompromisai reikėsi tuo, kad jis galėjo lėtesniu tempu vykdyti principų reikalavimus, eiti lėtesniu žingsniu bet jis nesiims veikti prieš savo principus ir juos laužyti, kaip daro tie politikai, kurie tesivadovauja tik šio momento nauda. Dėl to jau 1922, kaip Katalikų Dienos pirmininkas, Miunchene, Adenaueris drįso pasisakyti prieš

kai kurias garsiojo kardinolo Faulhaberio mintis, kurios jam rodės per konservatyvios ir nepakankamai demokratiškos. O 1933, kaip Prūsijos valstybės tarybos pirmininkas, Adenaueris drįso atmesti nacių reikalavimą paleisti tarybą, nors tam paleidimui jau buvo gautas ir prezidento Hindenburgo pritarimas. Adenaueris už tai nepabijojė užsitraukti Hitlerio ir Goeringo nemalonę.

"Reino ardveje" populiaru yra vieningos Europos ar Jungtinės Europos ideja. Ir Adenaueris yra jos šalininkas. Ir kol jis yra Vokietijos priekyje, demokratija Vokietijoje užtikrinta su visiška laisve visiem tikėjimam ir asmenim. Nėra jokios baimės, kad Adenaueris eis į "kompromisus" su Sovietais, išduos Vakarus, tikėdamas, kad taip galės sujungti Vokietiją. Perdaug aiškia turė ideologija Adenaueris, kad jis tokiom iliuzijom pasiduotų. Dėl to Vakarai juo taip ir pasitiki, jeigu tik patys Vakarai jo... neišduos kada. Kol yra Adenaueris, neišblė-

(Nukelta į 5 psl.)

JEI SIŪSITE DOVANŲ, TAI KĄ NORS IŠ DRABUŽIŲ...

SPAUDA

T. Žiburiai gruodžio 29 paskelbė vienos lietuvių, persivariusios per 20 metų, laišką į Toronto savo broliui iš Sibiro. Iš laiško matyti, kad jau ketveri metai ji yra išvežta.

Kaip ten gyvena, matyti iš tokių pasakymų:

"Mes visi šį kartą sveiki, o sveikata tai visa čia laimė. Dirbam visi kolūkyje. Taip ir slenka dienos po dienos... Lietuvių čia kaime gyvenam nemažai — devynios šeimos... O rajone visam labai daug lietuvių, ypačiai Krasnojarske... "Jaunimo yra ir čia daug. Kurie gyvena mieste ir seniai, tie prasigyvenę geriau ir apsi- rengę, o mes dar paltų žieminių niekaip neįstengiam nė vienas nusipirkti, nei kaip čia kiti žmonės vaikšto, apsi- rengę — daug ir mūsų lietuvių, kurie gyvena mieste. — tai mūsų jėgos silpnos. Palieka tikrai pasvajoti".

Toks ten gyvenimas kolchoze.

O pergyvenimai?

Jie matyt iš šių žodžių: "Ilgai stovėjau lauke. Svajojau apie praeiti ir tėviškę praleistas dienas. Dar, rodos, taip neseniai buvau tėvynėje, stovėjau po beribiu žvaigždynų plotu džiaugsmo ir laimės kupi-

na širdim. skrajojau kaip paukštis po atvirus tėviškes laukus ir jokio vargo ir skausmo nepažinau. O dabar stoviu po tomis pačiomis žvaigždėmis ir jų beribiu plotu, bet negalėtingai žiaurais likimo išplėsta...

"Mielas broli, kaip visi mes esam pasiilgę jūsų. Kiekvieną jūsų laišką suvilgome ašaromis... Jūsų laiškas suteikia mums daug jėgų ir palengvina liūdna mūsų gyvenimą. Rašykite kuo dažniau... Laiškai čia ateina labai greitai. Per 10 dienų oro paštu..."

"Jeigu jūs siūsit mums dovanų, tai iš drabužių, nes su apsigyvenimu mes labai blogai stovim. Neturim nei palto nė vienas, nei kostiumo, nei padorios suknelės, nes atvažiuojom kaip stovim. Siuntinių čia ateina gana daug lietuviams".

Tokia didelė ten Sibire gyvenama tragedija tuo metu, kai šiapus tarp mūsų eina didelis išgyvenimas ir nemenkesni pasigincijimai dėl tuščių nieku, tačiau apeinant tylom klausima, kaip ten esantiem pagelbėti platesniu organizuotu mastu, paliekant tai privačių kiekvieno rūpesčiu.

IS KONLAGERIO I KOLCHOZUS?

Kaip dalis žmonių iš Sovietų koncentracijos lagerių pakliūva į kolhozus Sibire, i vadinamas Chruščiovo "plėšini- nės žemės", daugiau žinių mi- ni žurnalas I Laisvę Nr. 8 (45), atpasakodamas anglų "Observer" surinktus davinčius. Esą profesorius Herber Passin apklausinėjęs japonus belaisvius, sugražintus iš Sovietų, juos papildė vokiečių gydytojo Scholmerio daviniais ir priėjęs tokias išvadas:

"Visi tie šaltiniai rodo, kad Sovietai per paskutinius dvejus metus pakeitė baudžiamąją sistemą... Pakitimas pastebėtas nuo 1954 pavasario, vadinamas sutampa su streikų ir sukilimų, su Stalino mirties faktu... O tie pakitimai esą tokie:

• paleidžiami invalidai kaliniai ir tie, kurie suėmimo metu buvo ne vyresni kaip 20 metų; jiems leidžiama grįžti;

• paleidžiami, bet grįžti nevalia tokiem kaliniams, kurie atliko du trečdaliu bausmės;

• individualiai sutrumpinama bausmės tiem, kurie išdirbo stovyklose nemažiau kaip vienerius metus; tai atlieka "revizijos komisijos", paskirtos teisingumo ministerijos;

• patvarkyti, kad kiekviena darbo diena, kurią kalinys atliko normą visu 100%, būtų užskaitoma už tris bausmės dienas.

"Scholmerio tvirtinimu, iš Vorkutos, kurioje buvo 500,000 kalinių, ligi 1955 birželio mėn., kada iš ten grįžo paskutiniai austrai, buvo paleista apie 60%. Esanti tendencija juos laikyti "laisvaisiais" darbininkais, kuriem neleidžiama grįžti, bet kurie gali apsigyventi ne lageryje su "laisvais" atvykusiais darbininkais, arba būti išsiųsti į "plėšinių sritis, kad ten "įsikurtų"...

"Pakitimo priežastis pirmiausia ta, dėl kurios buvo pasmerkti Berija ir Abakumovas — jų sistemos pasiektas nepaprastai menkas produktyvumas. Esą naujos "reformos" produktyvumą padidinė. Kita priežastis — kalinių streikai. Nors jie kruvinau buvo numalšinti, bet tuojuo po jų kaip tik ir buvo įvesti minėtieji pagerinimai".

Pažymėtina, kad su šiais išvedžiojimais sutinka ir šio laikraščio kitame puslapyje skelbiami vokiečių belaisvių tvirtinimai apie lietuvių vieno ar kito pervedimą iš konclagerio į "laisvą" apsigyvenimą ar apsigyvenimą rajone prie konclagerio ar išgabenimą į kitus rajonus ir tik nedaugelio paleidimą namo.

• Jungtinėse Tautose gruodžio 20 buvo priimtas susitarimas, kad nenuolatiniu Saugumo Tarybos nariu būtų Sovietų kandidatas Jugoslavija.

VALERIA A. ZORIN. Maskvos atstovas, atvyko į Bonną su žmona ir su buržuazistais kaitais.

Now is the time

★ TO SAVE SENSIBLY—
★ AND MAKE PROSPERITY
★ PAY OFF FOR YOU!

Today, we people of America are riding high on the greatest prosperity this country has ever known. Total national income over \$300,000,000,000.00!

It's wonderful! And it can continue — if we handle this prosperity with common sense. If each of us, as an individual citizen, manages his own financial affairs with care.

One of the most important things to do is to save sensibly—now. Right now, when your earning power is at a peak, put something away for yourself every payday—systematically. The best way is to sign up for U. S. Savings Bonds through the Payroll Savings Plan where you work. Another way is to buy Bonds regularly where you bank.

Here are three reasons why U. S. Savings Bonds should be an important

part of your investment program. They are safe—your principal is never subject to market fluctuation. They're sure—Bonds pay an average of 3% per year, compounded semiannually when held to maturity (9 years and 8 months). And they can go on earning 3% for another 10 years after that. They're liquid—you can always cash them, if you have to, after you've held them for two months.

Treasury Secretary Humphrey said, (on June 24, 1955), "We believe at this time of great prosperity that all of us—Government, business, and individuals alike—should exercise self-restraint in the use of public or private credit and the accumulation of debt." Let's apply his words to our private affairs—and preserve this prosperity for ourselves and our children!

For your prosperity, and America's, too
—invest in U. S. Savings Bonds!

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks, for their patriotic donation, the Advertising Council and

DARBININKAS

THE WORKER, Published Semi-Weekly except holiday weeks, when issued weekly

Title Copyright
680 BUSHWICK AVE.
BROOKLYN 21, NEW YORK

By
FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 m., 1951 m. sujungė AMERIKA, LDS
ORGANĄ DARBININKĄ ir LIETUVIŲ ŽINIĄS.

Entered as second class matter at Brooklyn, N. Y. May 25, 1951, under the Act of March 3, 1879, originally entered as second class matter at Boston, Mass., September 12, 1915.

SUBSCRIPTION RATES

Domestic yearly	\$6.00
Brooklyn, N. Y.	\$6.50
Half year	\$3.50
Foreign	\$6.50

PRIF. NUMERATOS KAINA

Amerikoje metams	\$6.00
Brooklyn, N. Y.	\$6.50
Pusę metų	\$3.50
Užsienyje	\$6.50

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA. Vyr. red. S. SUZIEDĖLIS

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso savo nuožūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir gražinami autoriams prašant. Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Sibire sutiktų lietuvių pavardės

TEN YRA NUBAUSTŲ UŽ PARTIZANŲ PAVALGYDINIMĄ, PARTIZANAMS PLAUKU NUKIRPIMĄ, GRĮŽUSIŲ IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS IR TŪK STANCIJŲ KITŲ ...

Grįžę iš Sibiro vokiečiai ar kitų tautybių žmonės pasakojo apie lietuvius, ten sutiktus. Štai kelios dešimtys pavardžių, kurias sugrįžusieji atsiminė.

Jarcovo stovykloje:
Vilkaitis.

Jelčino (Magadansko srityje): Antanaitis, Petras Bučiūnas, apie 29 metų, Stasys Didžiūnas, apie 37 metų, jis susirašinėdavęs su namiškiais ir turėtų būti paleistas; du Jankauskai; Kalinauskas, apie 30 metų; Paulauskas, apie 50 metų; Petrauskas, apie 30 metų; Stasys Kazys Prichodskas, gimęs 1913; Vaitkevičius; Stasys Vaškys, gimęs 1917; Rimkūnas, apie 50 metų, jau miręs. Antanas Duobys (ar Duobas),

Intoje:

buvęs brigadininkas, jau paleistas; jis gerai nusimanė apie elektros reikalus; Jonušas, nubaustas 10 metų, turėjęs anksčiau 48 ha žemės; Petrauskas; Jonas Služinskas, gimęs 1924; Vilkauskas.

Kingire

Jonas Čekauskas; Pranas Jasinckas, atvykęs 1939 į Lietuvą iš Amerikos, bet sovietų suimtas ir ištremtas; Klinauskas; Petras Linkevičius; Petras Rutkauskas.

Kolymos apylinkėse:

Kazimieras Aleksandravičius, kaunietis studentas; Jonas Jurevičius, buvęs karininkas; Mačiulevičius; Slavinskas; Marčiulynas.

Posiolk Cholodnyj:

Alfonas Antanaitis, Petro sūnus; Mykolas Kavaliauskas; Albinas-Jonas Parlavičius;

Spaske (Karaganos srityje):

Mot. Dambrauskas, kunigas, apie 50 metų.

Malenopolės stovykloje

(Staliningrado rajone): Leonas Levickis.

Sverdlovske:

Gustavas Ramonaitis, apie 56 metų, jau miręs pirmojo stovykloje.

Taišete:

Janė Baltušaitė, apie 30 metų; Jonas Kasiulis; Alfonsas Keyvs, kaunietis; Silbajorienė, mokytoja.

Vorkutoje:

Antanas Adamonis, apie 40 metų, nubaustas už plaukų nukirpimą partizanam, 1954 dar metais nubaustas už tariamą agitaciją tarp kalinių; Jurgis Ališauskas, apie 30 metų; Alfonsas Anskaitis, apgyvendintas Vorkutos apylinkėse kaip "laisvasis"; Augulėnas; Bacevičius; Bakaniškis, pirmą kar-

lą nubaustas 25 metais, paskui dar 5; Pranas Bieliūnas, menininkas, didelis gyvulių draugas, įpratęs katę sugyventi su pele ir prisijaukęs varnėnai; bet kaip "pavojaingas visuomenės tvarkai" buvo atgabentas į Vorkutą; buvo ištremti ir dar du jo broliai, kurių vienas anksčiau buvo simpatizavęs raudoniesiems; Jonas Pranas Baginskas, gimęs 1924, atlikęs 10 metų bausmę, išvyko į Sverdlovską pas savo motiną; Braškauskas; Bušvakis, buvęs teologijos studentas; Česnauskas, gimęs apie 1913, jėzuitas; Antanas Dermeikis, Petro sūnus; Daktariūnas, gimęs apie 1918; Frenkelis, jaunas vyras, 1954 amnestuotas, bet negavęs leidimo išvykti; Gaidys; Gavėnas, evangelikų kunigas; Petras Jankauskas, pirmą kartą nubaustas 25 metais, o vėliau dar 5 metus; kitas Jankauskas, lakūnas, nubaustas 25 metus; jo žmona esanti Londone; Petras Jodelis, vilnietis docentas, nubaustas 10 metų; jo žmona su 13 metų dukra nugarsta taip pat į Sibirį; Petras Jonaitis, nubaustas už partizanų pavalgymą; Jonas Jonikas; Kairys, apie 30 metų, nuo nepaprastai žiauraus administracijos elgesio su juo išėjęs iš proto, 29 šachtoje; kitas Kairys, kurio vardo taip pat neatsimena; Kasperavičius, 1954 apgyven-

dintas Vorkutos apylinkėje; Vincas Klinauskas, ten pat ir tais pačiais metais apgyvendintas; Juozas Kazlauskas, apie 50 metų, jau paleistas; Antanas Jonas Kutas, apie 50 metų, Vorkutos apylinkėje; Lietus, gydytojas, dirbęs plytinėje, Lukšas, buvęs lakūnas, Juozas Macijauskas, nubaustas 11 metų; Meysys Mačiūnas, kurio tėvas buvo girininkas; Leningrado kalėjime su juo buvo ir jo

brolis Leonas, kurį ten nuo jo atskyrė; Juozas Malinauskas; kitas Malinauskas; Stasys Marazas, iš Marijampolės, 10 metų nubaustas; Stasys Mickus, Vladas Misevičius; Antanas Musteikis, apie 42 metų, Ožkeiliūnas, mokytojas, apie 24—8 metų; Marijonas Petkevičius, kunigas; jo ir tėvai buvo ištremti iš Lietuvos; Feliksas Petrauskas; Pranciškus Radžiūnas, kunigas; Rasibauskas; Jurgis Remingas, dar jaunas vyras; Juozas Ridikas, apie 50 metų; Ant. Sakalauskas, apie 38 metų; kitas Sakalauskas dirba 7 šachtoje; Sinkus, gydytojas, apgyvendintas Vor-

kutos apylinkėje, kai atliko 8 metų bausmę, jo žmona dantų gydytoja; Stravinskas; Svelnys; Jonas Sapanis; Petras Vincas Sulauskas; Svetielis; Svitra; Truskauskas; Vaičiūnas, kunigas; Valiukas; Vanagas, kuris po karo grįžo į Sovietų valdomą Lietuvą iš vakarų Vokietijos, 1952 buvo suimtas ir išgabentas į Vorkutą, kur jį peritų metų pradžioje aplankė žmona; Edvardas Valteris; Zelvikas, buvęs girininkas; Žižiūnas; Viktoras Kazimieras Wunderlichas, kunigas, dirbęs 17 šachtoje, jau yra miręs.

Zuzonoje (prie aukšt.

Kolymos):

Algis Stankevičius, vilpintis, pedagogikos studentas; Sarkūnas, Siuškus, Zakauskas.

(Eltos Inf.)

Ar Dievą priims į Jungtines Tautas?

Nežymiai praėjo žinutė, kad Amerikos atstovas Henry Cabot Lodge, jr., išsiuntinėjo JT nariams siūlymą pradėti sesiją, kurią atkalbėtų kunigas. Taip kaip Amerikos Kongrese.

Kodėl Lodge atėjo su tokiu siūlymu, kiek jis gali turėti pasisekimo ir paskui reikšmės, aiškėja iš JT atstovaujamo vyriausybės nusiustatymo dėl Dievo vardo viešose reikaluose... Vieni Dievą viešai skelbia ir jo dėsnius savo veikimu vykdo. Kiti viešai skelbia ir savo veikimą Jo vardu dengia, nors tie darbai gali būti ir toli nuo Dievo nutolę. Treti Dievą meta iš viešumos ir iš savo veikimo. Pagaliau esama ir tokių, kurie kariningai kovoja prieš Dievą ir Jo dėsnius gyvenime, bet jei jiems naudingiau, gali Dievo vardą net tarti žodžiais, o darbai vis tiek Jį feigti.

Jei pirmoje grupėje yra šventieji, tai Amerika artimesnė antrai grupei. Čia yra gyvos viešosios tikėjimo tradicijos; čia Dievo vardas minimas viešose kalbose ir aktuose; čia Dievo reikalavimai — teisingumas, laisvė, artimo meilė — parodomai kartais didelio masto prasiveržimais (neužmirštant, žinoma, ir savo naudose bei garbės). Už tat Amerikoje viešajame gyvenime ir gerbiama principingumas kaip nė viename kitame krašte.

Lodge norėjo, kad Amerikos pavyzdžiu Dievas būtų įsileistas į Jungtines Tautas, į tą įstaigą, kuri yra skirta vykdyti Dievo duotai gėrybei — taikai. Dievo priėmimas į Jungtines Tautas turėtų pakelti vardą tos organizacijos, kuri be Dievo virto politinė jėgą birža, spekuliuojančia gyvais žmonėm.

Tai Amerikos nusistatymas...

Neteiks stebėtis, jei tam nepritas vyriausybės tų kraštų, kuriuose Dievas iš viešojo gyvenimo yra vejamas. Tokie yra karingo socializmo arba laicizmo kraštai Europoje. Jie paskutiniaisiais metais ypač sustiprėję, kad jaunimo auklėjimas būtų be Dievo. Jie bus nuoseklūs, jei ir čia kovos prieš Dievo vardą. (Panaši dvasia gyva buvo ir lietuvių politinėse grupėse, kurios reikalavo neišleisti Dievo vardo į Pasaulio lietuvių bendruomenės chartą, teusitinkamas su Antikristu pakencijamu žodžiu: Visągalis...)

Sovietai su savo komunistiniais draugais priklauso prie paskutinės grupės. Jie kovoja prieš Dievą visu savo veikimu. Tačiau, jei jiems naudinga kitu punktu, jie gali pamoti ranką į Dievo vardą, žiūrind, ką jie gaus už Dievo išleidimą; jie gali net patys suminėti ir Dievo vardą (kaip kad Stalinui apsirgus buvo įsakę visiem melstis...)

Nesunku jiems pakęsti Dievo vardo (bet tik vardo!) atnešimą į sceną, kaip kad jie pakentė teisingumo, laisvės, demokratijos principus chartoje ir kalbose (bet tik kalbose!). Kalbose jie gali vartoti tuos pačius žodžius, nes juos visai kitaip supranta nei Vakarai.

Lodge susilaukė už savo iniciatyvą daug sveikinimų. Gražu būtų, jeigu jo siūlyma tradicija būtų priimta. Bet Dievo įsileidimas į Jungt. Tautas nepakreipis Jungtinių Tautų padoriausiu keliu, jei Dievas Jungtinėse Tautose bus tik... "ne-nuolatinis narys", jeigu bus tik sesijos atidaryme, o nebus leista Jo dėsniams dalyvauti sesijos darbuose...

ALB. BARANAUSKAS

VASAROS LIETUS

2.

Dėdė Mindaugas užsoko ant sostelio, atsiremdamas pirštų galais į žemę, gi dėdė Kastantanas užsirangė ant išilginės lazdos. Dėdė Mindaugas, imdamas vairą, turėjo apkabinti dėdę Kastantą, tačiau šis nebuvo perstoras, nes krepšyje tūrėjo agurkų. Kad neužstotų vairuotojui kelio, dėdė Kastantanas nusiėmė kepurę, tačiau dėdė Mindaugas vistiek turėjo kreipti galvą tai vienon, tai kiton pusėn, pagal tai, į kur sukio vairą. Abudu buvo linksni ir patenkinti. Išvažiuojant jau kilo vėsus pietų vėjas ir antra kartą, daug garsiau, sugriau-dėjo perkūnija.

Pasigirdus pirmajam dūžiui, dėdė Jeronimas buvo įėjęs klėtelėn padėti kastuvo. Pradžioje jam atrodė, kad tai tik ratų dardesys per tiltą. Jis išėjo pro genamuosius vartus ant šlaito, kur už tankios drebulaičių sie-

nos debesis jau siekė saulės. Bestovint ir bežiūrint, viskas staiga aptemo, papūtė stiprus vėjas, sklaidydamas tvankumą, o debesio viduryje, lyg trūkūs ugniakurą dengiančiam užtiesamui, švysterėjo raudonas plyšys, tą patį akimirksnį užgesdamas. Dėdė Jeronimas, laukdamas trenksmo, pradėjo mintyje skaičiuoti, kažkur girdėjęs, kad taip galima sužinoti tikslų atstumą kilometrais nuo įtrenkti-mo vietos. Irki sudundant, jis suskaitė septyniolika, tačiau lietus jau atrodė čia pat. Vėjas darėsi kaskart gaivališkesnis iš už drebulaičių, kur ėjo kelias, pakilo sukuryus dulkių, šviesiai geltonų, kaip pelenai, juodo debesio dugne. Atsigręžęs kiton pusėn, kur dar mėlynavo dangus, dėdė Jeronimas matė, kaip dėdė Pilypas, parbėgęs namo ir sugavęs arklius, vedėsi juos, vis dar įkin-kytus į vežimo pirmagalį, atgal

prie išversto, vėjo taršomo ir draikomo šieno. Įkandin pro vartus pasipylė visa šeimyna pagalbon — penki ar šeši įvairaus didumo abiejų lyčių asmenys. Dėdė Jeronimui ant nosies užkrito stambus lašas, ir jis, užgniaužęs delnu pypkele, pasuko trobon, tačiau lašai kol-kas nesikartojo, nes ties galvo-mis tebuvo pats debesio pakraštys, drumzlinas ir verdas, tarsi nuo kaskart arčiau ir dažniau poškandios perkūnijos, kuri galiausiai ėmė kartotis beveik be perstojo visose pusėse. Kieme vėjas šiūsterėjo dėdėi Jeronimui į veidą smėliu, kita ranka nuo galvos nuvogdamas skrybėlę. Akimirka sukosi toks verpetas, kad viskas rūko, net nebuvo matyti stogų per tirštas dulkes. Paskui jos pakilo stulpu pro medžių viršūnes, ir dėdė Jeronimas, stovėdamas ant slenkščio, savo skrybėlę išvydo sklendantį aukštai rudame debesyje. Gluosnį ties stogais, sulinkę pavėjui, atrodė nežali, o balti, nes lapai buvo atvirtę savo pakuotomis pusėmis, dar labiau ryškiniami juodos padangės. Dėdė Jeronimas gal būtų priemenioje išstovėjęs ilgęsnį laiką, džiaugdamasis vėsumu ir žiūrėdamas į savo pasikeitusią, nerimastujančią so-

dybą, tačiau jam staiga melsvai švysterėjo akyse ir tuo pačiu metu ausis apkurtino pasibaisėtiną trenksmas, suvirpinęs trobos sienas ir privertęs sučerkėti langų stiklus. Dėdė Jeronimas skubiai užtrenkė duris ir šoko virtuvėn, kur jį pasitiko iš išgaščio išplėstos namiškių akys. Dėdė Jeronimas tebuvo pats debesio pakraštys, drumzlinas ir verdas, tarsi nuo kaskart arčiau ir dažniau poškandios perkūnijos, kuri galiausiai ėmė kartotis beveik be perstojo visose pusėse. Kieme vėjas šiūsterėjo dėdėi Jeronimui į veidą smėliu, kita ranka nuo galvos nuvogdamas skrybėlę. Akimirka sukosi toks verpetas, kad viskas rūko, net nebuvo matyti stogų per tirštas dulkes. Paskui jos pakilo stulpu pro medžių viršūnes, ir dėdė Jeronimas, stovėdamas ant slenkščio, savo skrybėlę išvydo sklendantį aukštai rudame debesyje. Gluosnį ties stogais, sulinkę pavėjui, atrodė nežali, o balti, nes lapai buvo atvirtę savo pakuotomis pusėmis, dar labiau ryškiniami juodos padangės. Dėdė Jeronimas gal būtų priemenioje išstovėjęs ilgęsnį laiką, džiaugdamasis vėsumu ir žiūrėdamas į savo pasikeitusią, nerimastujančią so-

dybą, tačiau jam staiga melsvai švysterėjo akyse ir tuo pačiu metu ausis apkurtino pasibaisėtiną trenksmas, suvirpinęs trobos sienas ir privertęs sučerkėti langų stiklus. Dėdė Jeronimas skubiai užtrenkė duris ir šoko virtuvėn, kur jį pasitiko iš išgaščio išplėstos namiškių akys. Dėdė Jeronimas tebuvo pats debesio pakraštys, drumzlinas ir verdas, tarsi nuo kaskart arčiau ir dažniau poškandios perkūnijos, kuri galiausiai ėmė kartotis beveik be perstojo visose pusėse. Kieme vėjas šiūsterėjo dėdėi Jeronimui į veidą smėliu, kita ranka nuo galvos nuvogdamas skrybėlę. Akimirka sukosi toks verpetas, kad viskas rūko, net nebuvo matyti stogų per tirštas dulkes. Paskui jos pakilo stulpu pro medžių viršūnes, ir dėdė Jeronimas, stovėdamas ant slenkščio, savo skrybėlę išvydo sklendantį aukštai rudame debesyje. Gluosnį ties stogais, sulinkę pavėjui, atrodė nežali, o balti, nes lapai buvo atvirtę savo pakuotomis pusėmis, dar labiau ryškiniami juodos padangės. Dėdė Jeronimas gal būtų priemenioje išstovėjęs ilgęsnį laiką, džiaugdamasis vėsumu ir žiūrėdamas į savo pasikeitusią, nerimastujančią so-

dybą, tačiau jam staiga melsvai švysterėjo akyse ir tuo pačiu metu ausis apkurtino pasibaisėtiną trenksmas, suvirpinęs trobos sienas ir privertęs sučerkėti langų stiklus. Dėdė Jeronimas skubiai užtrenkė duris ir šoko virtuvėn, kur jį pasitiko iš išgaščio išplėstos namiškių akys. Dėdė Jeronimas tebuvo pats debesio pakraštys, drumzlinas ir verdas, tarsi nuo kaskart arčiau ir dažniau poškandios perkūnijos, kuri galiausiai ėmė kartotis beveik be perstojo visose pusėse. Kieme vėjas šiūsterėjo dėdėi Jeronimui į veidą smėliu, kita ranka nuo galvos nuvogdamas skrybėlę. Akimirka sukosi toks verpetas, kad viskas rūko, net nebuvo matyti stogų per tirštas dulkes. Paskui jos pakilo stulpu pro medžių viršūnes, ir dėdė Jeronimas, stovėdamas ant slenkščio, savo skrybėlę išvydo sklendantį aukštai rudame debesyje. Gluosnį ties stogais, sulinkę pavėjui, atrodė nežali, o balti, nes lapai buvo atvirtę savo pakuotomis pusėmis, dar labiau ryškiniami juodos padangės. Dėdė Jeronimas gal būtų priemenioje išstovėjęs ilgęsnį laiką, džiaugdamasis vėsumu ir žiūrėdamas į savo pasikeitusią, nerimastujančią so-

dybą, tačiau jam staiga melsvai švysterėjo akyse ir tuo pačiu metu ausis apkurtino pasibaisėtiną trenksmas, suvirpinęs trobos sienas ir privertęs sučerkėti langų stiklus. Dėdė Jeronimas skubiai užtrenkė duris ir šoko virtuvėn, kur jį pasitiko iš išgaščio išplėstos namiškių akys. Dėdė Jeronimas tebuvo pats debesio pakraštys, drumzlinas ir verdas, tarsi nuo kaskart arčiau ir dažniau poškandios perkūnijos, kuri galiausiai ėmė kartotis beveik be perstojo visose pusėse. Kieme vėjas šiūsterėjo dėdėi Jeronimui į veidą smėliu, kita ranka nuo galvos nuvogdamas skrybėlę. Akimirka sukosi toks verpetas, kad viskas rūko, net nebuvo matyti stogų per tirštas dulkes. Paskui jos pakilo stulpu pro medžių viršūnes, ir dėdė Jeronimas, stovėdamas ant slenkščio, savo skrybėlę išvydo sklendantį aukštai rudame debesyje. Gluosnį ties stogais, sulinkę pavėjui, atrodė nežali, o balti, nes lapai buvo atvirtę savo pakuotomis pusėmis, dar labiau ryškiniami juodos padangės. Dėdė Jeronimas gal būtų priemenioje išstovėjęs ilgęsnį laiką, džiaugdamasis vėsumu ir žiūrėdamas į savo pasikeitusią, nerimastujančią so-

STEPIŲ RAITELIS — iliustracija prie Adomo Mickevičiaus baladės Farys. (Aidu klisė).

KŪRYBOS PRIEDAS

Tauta kuria savo mokyklą

Sava mokykla — buvo vienas iš didžiųjų lietuvių tautos siekimų, davęs mums slaptąsias daiktų mokyklas, kur senas ar parapijos davatkėlė mokė lietuviško žodžio, už jį ėjo į kalėjimą ar net iki Sibiro... Spauda atgavus, katalikų pastangomis buvo sukurtos "Saulės", "Žiburio" ir "Ryto" draugijos, kurios savo vyskupijose steigė pradžios ir aukštesnes mokyklas. Ir tos visos mokyklos buvo perdėm lietuviškos savos; jas pavyko išlaikyti ar atgaivinti ir karo metu, sunkios vokiečių okupacijos dienomis. "Saulės" (Kauno), "Žiburio" (Užnemunėje) ir "Ryto" (Vilniaus — Gardino srityje) įvairios mokyklos ir sudarė pirmąsias nepriklausomybės metais tą pirmąją savą mokyklą, į kurią buvo atsiremta visos Lietuvos švietimo organizacijos. Ir apie tas 1918 — 1920 m. savosios mokyklos organizacines ir kt. pastangas, kurios vaizdžiai byloja iš "Švietimo Darbo" ar kt. ano meto spaudos, čia ir bus kalbama.

SVIETIMO VADOVYBĖ

Švietimo ministerija buvo įkurta kartu su pirmosiomis Lietuvos valstybės ministerijomis. 1918 m. lapkričio 11 pirmuoju švietimo ministeriu buvo patvirtintas Jonas Yčas. Tuo metu iš Lietuvos buvo pradėjusi trauktis vokiečių kariuomenė; ji traukėsi, dar kartą apgrobdama žmones, išsiveždama galimą paimti turta.

Pasitraukianti vokiečių kariuomenė dažnai pasiimdavo ir mokyklos turta, o neretai ji vietoje sunaikindavo.

Tuometinis švietimo m-ris J. Yčas skubiai paskyrė apskričių įgaliotinius, kurie turėjo perimti krašte esamas pradžios mokyklas. Jų pavardės pavyko išspausdinti "Lietuvos Aide", kartu su instrukcija, kur buvo nurodyta, jog įgaliotiniai "koncentruoja mokyklų darbą ir rūpinasi jų reikalais". Tačiau praktiškai šie apskričių švietimo įgaliotiniai tuo metu maža reikšmės turėjo, mokyklas ir jų turta sėkmingiau perimino ir gynė skubomis suorganizuoti parapijų ir vietos komitetai, atseit pirmosios mūsų savivaldybės.

Ir šios pirmosios vietos savivaldybės, labai dažnai vadovaujamos vietos kunigo ar kito koki švietimo, sugebėdavo iš vokiečių žandarų ar iškeliaujančio karių būrelio už lašinių ar sviesto svarą išpirkti ne tik mokyklų turta, bet kartais dar ir kariškų priedus. Taip pat pirmosioms vietos savivaldybėms atiteko ir tolimesnis pačios mokyklos bei mokytojo aprūpinimas, nes tuometinė švietimo m-ja dėl susidariusių aplinkybių buvo nepasiekiamas ir be lėšų, nors 1918 m. lapkričio 27 jau perima Vilniuje "Ryto" gimnaziją, steigia Vilniaus mergaičių ir švenčionių gimnazijas.

Pirmoji švietimo m-ja Vilniuje buvo sudaryta iš 4 skyrių: pradedamųjų, aukštesniųjų bei aukštųjų mokyklų ir dailės ir meno skyriaus. Bet Vilniuje švietimo m-ja darbo kaip ir nepradėjo. Tėko galvotrukčiai persikelti į Kauną, paliekant Vilniuje ir tarnautojus.

1919 m. sausio mėn. pradėta iš naujo kurtis Kaune, susilaukiant vieno kito, slapta perbėgusio tarnautojo iš Vilniaus. Persitvarkant buvo

J. DIRZYS

panaikinta dailės ir meno skyrius, iškriti ir aukštųjų mokyklų skyrius, o jų vietoje buvo sudarytas bendrųjų reikalų skyrius, pavadintas jau departamentu vardu.

1919 m. balandžio 14 pasiūlyta ir švietimo ministeris J. Yčas užleidi vadovybę J. Tubeliui. Tuomet švietimo m-ja, be ministerio J. Tubelio, vadovauja dar Pr. Mašiotas, viceministerio pareigose, Bern. Kuodaitis, bendrųjų reikalų departamento direktorius, J. Vokietaitis, pradedamųjų mokyklų departamento direktorius, A. Vireliūnas, šio skyriaus viršininkas. Aukštesniųjų mokyklų departamentas dar ir 1919 m. gegužės mėn. neturėjo direktoriaus. Ypatingaisiais švietimo m-jos patarėjais tuo metu buvo J. Jablonskis (Rygiškių

Jonas) ir T. Zilinskas.

Anuo metu visos m-jos centrinės įstaigos, įimančios ir valstybės archeologijos komisija bei kt., su visais raštininkais ir sargais buvo 37 žmonės.

Persitvarkiusi švietimo m-ja, susiūpino mokyklų centralizaciją, programomis, vadovėliais.

Tačiau ši visa "centralizacija" 1919 m. gale atrodė labai paprastai: daugelį pradžios mokyklų pilnai išlaikė įvairios dr-jos, vietos komitetai ir savivaldybės, t.y. švietimo m-ja nežinojo, kad tokios mokyklos yra, veikia, o kitų mokyklų mokytojams prieš savivaldybių mokamos algos primokėdavo priedą po 400—600 auksinų mėnesiui, kuris tuo metu buvo suprantamas daugiau brangumo priedu kaip algą. Iš aukštesniųjų mokyklų šv. m-ja nuo 1919 m. liepos mėn. teišlaikė vos

kelias, paprastai gautas iš bolševikų nusiaubtos dalies, kurios ten buvo dar karo metu įsteigtos ir pilnai išlaikomos "Saulės" dr-jos. 1919 m. gaie, vietos komitetams ir savivaldybėms padedant, šv. m-ja įsteigė bei išlaikė jau 16 vidurinių mokyklų. O apie anometo programas, tegu kalba pats A. Vireliūnas: "Lig šiol, matyt, visose Lietuvos mokyklose ir okupacijos laiką ir pereitaisiais metais mokslas buvo emamas labai įvairiai. Tiesa, aukštesniųjų mokyklų kursui suvienodinti buvo paskelbtos ("Lietuvos Mokykloje" ir "Lietuvos Aide") "Ryto" ir "Saulės" dr-jų gimnazijos (ir progimnazijos) programos, bet ar jomis vado-

vavosi visos kitos mūsų gimnazijos (ir progimnazijos) nėra žinios. O pradedamųjų mokyklų mokytojai, matyt, bus naudojęsi, senu įpratimu, mazdaug, arba rusiškoms programoms arba kiekvienas savo susistatyta, arba "kaip pakliuvę" (Šv. Darbas 1920, 1 Nr. 2 p.; m. p.). Siems jo žodžiams pastabų nebereikia, jie parodė, kad tuo metu švietimo m-ja, "centralizavusi" visas mokyklas dar nežinojo nė kas mokyklose einama. Vadovėliams leisti buvo sudaryta Knygų leidimo komisija 1919 m. rugpjūčio 17, leidusi po 15,000 egz. elementorių ir po 3000 egz. vidurinėi mokyklai. (b. d.)

Alės Rūtos scenos vaizdelis vaikams

Seniai skelbė "Bendrijos" leidykla (Vokietijoje), kad išleidi Alės Rūtos "Nunešk, upeli, žašų vargus". Maždaug po metų knyga pasirodė. Išleista gražiai, iršta į kietus viršelius, atspėdamas vaiko psichologiją, gražiai iliustravo P. Osmolskis.

Šiuo keistu vardu — "Nunešk, upeli, žašų vargus" — pavadintas aštuonių vaizdelių

rimuotas vaidinimas vaikams. Čia pasakojama, kaip ateina žašys prie upės, kur snaudžia gėtes. Nori jos taikiai ir ramiai gyventi, bet netoliese yra miškas, kur spiečiasi plėšrieji žvėrys. Ten karaliauja vilkas ir įsako savo puotai parnešti žašienos. Kas kitas, jei ne lapė atliks tokį žygi. Jai pasiseka pavogti iš būrio vieną žašį ir atgabenti jį žvėrių stovyklą. Paskutiniu momentu ateina už vilką dar didesnis valdovas — liūtas — jis nubaudžia plėšikus ir uždraudžia gaudyti žašis.

Veikalėlis su aiškia didaktine mintimi, parašytas gana gyvai ir vaizdžiai. Nors dialoguose kalba kai kur per daug kapota, bet ji turi savo ritmą ir nuotaiką. Sutelkta čia itin daug veikėjų — žašų, gėlių, žvėrių, paukščių. Jie gyvena kaip ir žmonės, džiaugiasi ir kenčia, šoka ir dainuoja. Norėdama išvystyti šį žaislinį momentą, kai kur autorė per daug ištesė, susilpnino pačią intrygą. Vaikų vaidinimams, jei įveiks gana sunkų pastatymą, veikalėlis pilnai tinka. Tinka jis ir šiaip pasiskaityti. Atrodo, tiek autorė, tiek leidi tam ir taikė, nes knygelę iliustravo, kas šiaip paprastuose vaidinimuose nedaroma. A.D.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Jonas Mekas — Semenikių Idilės, išleido "Aidų" žurnalas, 62 psl.

Gustave Flaubert — Ponia Boveri, II tomas. Iš prancūzų kalbos išvertė Alė Rūta, išleido Nidos Knygų Klubas Londone, '213 sp., kaina nepažymėta.

Kun. Juozas Jusevičius — Geras parapietis, išleido pats autorius, spausdino saleziečių spaustuvė Italijoje, 91 psl.

Viešpaties Angelas, maldų knygelė visiems; paruošė kun. A. Sabaliauskas, išleido Edvardas Viltutis iš Chicago, spausdino saleziečių spaustu-

ADOMAS MICKEVIČIUS Kryme

(Aidu klišė)

KULTŪRINĖ KRONIKA

● Baltų Institutas Vokietijoje vis plečia savo veiklą. Prof. Z. Ivinskis sutiko paruošti platesnę studiją — "Lietuva 16-jame šimtmetyje", o A. Maceina — "Lietuviškios kultūros pobūdis". Bendrai lietuviai instituto nariai ruošia "Lietuvių kultūros istoriją". Rūpindamasis prieraugiu, Institutas kiekvienai tautybei duoda po stipendiją. Jas gavę, turi parašyti stambesnę darbą ir jo ištrauką ar santrauką paskelbti instituto metraštyje. Iš lietuvių tokias stipendijas yra gavę Dr. V. Litterkis, kuris parašė darbą — "Baltijos uostai"; Dr. P. Rėklaitis, parašęs "Gotika Lietuvoje", ir kun. K. Senkus, kuris ištira Lietuvos liaudies melodijas. Pabaltiečiams studentams remti Institutas kasmet skiria apie 8,000 DM, kurios lygiomis padalinamos trims pabaltiečių tautoms. Kas iš kurios tautybės tokią stipendiją gauna, nusprendžia pačių studentų atstovybės. Pabaltiečių studentų suvažiavimai ruošiami kasmet vasarą. Kas treji metai turėtų įvykti pabaltiečių mokslis-

ninkų suvažiavimai. Institutas taip pat organizuoja ir biblioteką, rinkdamas tiek senuosius, tiek tremtyje išleistus leidinius. Biblioteka turi apie 1,000 tomų, taip pat pamė apsaugon buvusią Pabaltijo universiteto biblioteką, kuri turi apie 10,000 tomų.

● Sv. Rašto lietuviškasis vertimo I tomas išleistas Romoje. Išvertė ir komentarus parašė arkiv. J. Skvireckas, išleido kan. J. Končius, tiražas 1,500 egz. Pirmasis tomas apima visas istorines knygas ir turi 1045 puslapius.

● Laisvosios Europos radiofono Europoje vengrų chorą rucėsi vasario 16 d. proga atlikti Jeronimo Kačinsko "Misiąs" ir per viešą koncertą yra numatęs duoti dar to paties kompozitoriaus "Velykų misteriją".

● Darbininko dramos konkursu jaučiamas gyvas susidomėjimas. Visuomenė ne kartą kreipėsi į redakciją, klausdama apie konkurso eigą, patys juri komisijos nariai atsidėję skaito, pasižymi pastabas, susieję padiskutuoją. Juri komisijos posėdis įvyks sausio 20 d., penktadienį, Darbininko redakcijos patalpose. Tada bus išrinktas geriausias veikalas. Jo autorius bus paskelbtas tik per Darbininko vakarą, kuris įvyks sausio 29 d. Kartu jis bus ir pristatytas publikai ir įteikta jam 500 dol. premija. Gaila, kad "Eltos Informacijos" iki šiol dar nežino, kas konkursą skelbia; š. m. sausio 1 d. numeryje vadina tai "Brooklynio dramos konkursu".

vė Italijoje, 287 psl., mažo formato, atspausyta ploname popieriuje.

Commentationes Balticae, II tomas, Baltų Instituto Vokietijoje metraštinis, leidžiamas yokiškai; iš lietuvių jame rašo A. Maceina ir P. Rėklaitis.

Jurgis Gliuda — Raidžių pašėliai, romanas, išleido Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje, aplankas dail. Broniaus Murino, 310 psl., kaina 3 dol.

LELEVELIO SALĖ Vilniaus universitete

(Aidu klišė)

AIDŲ KALĖDINIS NUMERIS SKIRTAS MICKEVIČIUI

1955 m. "Aidų" paskutinis numeris savo turiniu ryškiai išsiskiria iš kitų. Jis visas, neskaitytą apžvalginės dalies, pašvęstas Adomui Mickevičiui, nuo kurio mirties suėjo 100 metų. Tas jubilėjus, daug kur svetimšalių pagerbtas paminėjimais, buvo prisimintas ir ne vienoje lietuvių apgyventoje vietovėje. "Aidų" kultūros žurnalas šio didžio lietuvių poeto atminimui paskyrė visą numerį, tuo išskeldamas ne tik jo lietuvišką kilme, meilę Lietuvai, taip aiškiai išreikštą jo poezijoje, bet ir visą kūrybinį palikimą.

Kaip šiame "Aidų" numeryje Vincas Maciūnas rašo, Adomas Mickevičius, "Vilniuje ir Kaune brandines savo kūrybines jėgas, "Grazinoje" ir "Konrade Valenrode" romantiškai išaukštines didžią Lietuvos praeitį, "Vėlinių" antroje dalyje poetiškai pavaidavęs liaudies papročių kertelę ir parodęs klaikų Lietuvos baudžiauninkų vargą. "Pone Tade" su didžule talento jėga nupiešęs marga-

spalvį ano meto Lietuvos bajorijos gyvenimą, davęs pamirštamo grožio gimtosios šalies gamtos vaizdų, Lietuvą savo tėvyne vadinęs ir išreiškęs nemeluotai didelį netektos tėvynės ilgę — tasai Mickevičius visada buvo mūsų visuomenės labai mėgiamas, plačiai skaitomas, o tautinio atgimimo gadyneje savo veikalais kaitino ne vieno lietuvių patriotinius jausmus".

"Aidų" 10 nr. Adomui Mickevičiui pažinti duodami 3 išsamūs straipsniai. Pirmąjį, įžanginio pobūdžio, specialiai žurnalui parašė dr. M. Kridl, buvęs Vilniaus, Varšuvos ir Bruselio universitetų profesorius, dabar dėstąs Kolumbijos universitete Njū Yorke. Jis laikomas geriausiu šio poeto tyrinėtoju, išleidęs studijų apie jį lenkų, prancūzų ir anglų kalbomis. Šio profesoriaus žvilgsnis tiek į Adomo Mickevičiaus gyvenimą, tiek į jo kūrybą yra įdomus. Prof. A. Maceina šį poetą panagrinėja psichologiškai, išskeldamas maištavimo pradą jo raš-

tuose. Maišto gi plačiai esama ne vien Mickevičiaus kūryboje — "Vėlinėse", "Odėje jaunystei", "Konrade Valenrode", poemoje "Farys" — bet ir pačioje poeto prigimtyje. Maišto netrūksta ir jo politiniuose vingiuose. Prof. V. Maciūnas paličia temą "Adomas Mickevičius lietuvių literatūroje". Tai ilgas ir labai kruopštus nagrinėjimas, duodąs pilną vaizdą apie Mickevičiaus vaidmenį mūsų raštuose. Nemažai vietos skirta ir šio poeto kūrybos būdingesniems ištraukoms. Visas numeris, iliustruotas su Adomo Mickevičiaus asmenim bei gyvenimu susijusiais paveikslais.

Apžvalginėje "Aidų" 10 nr. dalyje yra literatūros, mokslo, meno ir visuomeninio gyvenimo skyriai, kuriuose rašo: Z. Ivinskis, V. Trumpa, L. Andriekus, P. Reklaitis ir S. Narkėliūnaitė. Viršelis, papuoštas didžiąle Fra Angelico freska iš Kristaus gimimo ciklo, visam numeriui suteikia kalėdinę nuotaiką. J.K.

AIDAI

MENESINIS KULTŪROS ŽURNALAS, EINĄS JAU 11 METUS, JUM PATEIKS GERIAUSIOS MEDŽIAGOS VISAIŠ MŪSŲ KULTŪROS IR MOKSLO KLAUSIMAIŠ, UGDYS JŪSŲ ISSILAVINIMĄ, PALAIKYŠ LIETUVIŠKĄ DVASIĄ.

AIDUOSE BENDRADARBAUJA GERIAUSIOS MŪSŲ MENO IR MOKSLO PAJĖGOS.

REDAGUOJA ANTANAS VAICIULAITIS, LEIDZIA TEVAI PRANCISKONAI. PER METUS ISEINA 10 NUMERIŲ, VIENAS NUMERIS TURI 48 DIDELIO FORMATO PUSLAPIUS. GAUSIAI ILIUSTRUOTAS.

PARSIKVIKITE ŽURNALĄ Į SAVO NAMUS.

RASYKITE:

AIDAI, 680 BUSHWICK AVE., BROOKLYN 21, N. Y.

IS LIETUVOS

Rašo LINUS

Ir užtvankos šviesa iš Maskvos

Daug buvo kalbama apie Nemuno užtvanką ties Kaunu ir rengiamą statyti hidroelektrinę stotį. "Tiesoje" buvo sudarytas įspūdis, kad užtvanką statą patys lietuviai. Bet gruodžio 4 N. Luchniov, Kauno HES viršininkas, "atstatė tvarką". Jis pripažino lietuvių geologų, hidrologų, topografų didelį "indėlį", bet, girdi, visą projektą paruošė toks Maskvos institutas. Statytojų tarpe buvę rusai, guda ir estai. Daugelis jų turį didelį prityrimą kaip tai vyr. inž. Serafinas Levšin, dirbęs prie Narvos HES, taip pat Onufrijus Numajev, Pavel Starcev, Grigor Meizler ir ten pat specializavęsis Petras Janulevičius... Iš Suomijos Karelijos statybai esą gauta 2,000 kub. metrų miško medžiagos. Iš Narvos, Estijos, atsiunčiama armatūrinė geležis, iš kitur metalo apdirbimo staklės. Prie užtvankos dirbs 25 bokštiniai kranai ir t.t... Norėjo rusas parodyti, kad čia visų tautybių bendradarbiaujama, o pirmiausia ir vyriausia vieta tenka rusam.

Luchniov pripažino, kad "lietuvių liaudis seniai ruošė užtvanką statyti". Šiuo metu Nemunas tebetekas savo senąją vagą, bet užtvankos pakraščiuose jau verdas darbas

Gruodžio 1 "partija" patvirtinusi arch. R. Modzeliasko "Kauno HES" gyvenvietės planą, kuri sudarys Petrašiūnų tėsini ir bus ant "Kauno jūros kranto".

KEISTAI PAMINETAS ADOMAS MICKEVICIUS

"Tiesoje" V. Sirijos Gira stengėsi įrodyti, kad A. Mickevičius niekad nebuvo rusų priešas. V. Dausa rašo specia-

liai aplankęs Krymą, kad suprastų "Krimo šnetus". Jis įrodinėja, kad A. Mickevičius "Kryme daug mastė apie gimtinę, apie Lietuvą, apie liaudį". Ogi E. Narvydaitė neatlaidžiai tvirtina, kad A. Mickevičius tai esąs nacionalininkų poetas. Churginas gi išvertė A. Mickevičiaus eilėraščių, skirtą "Draugam Rusam".

Įdomus tas eilėraščių:

Prisimenat mane? Kada aš pagalvoju,
Kaip požemiuose miršta broliai engiami.
Regiu jus tartum gyvus nuo galvos lig koju,
Rūsčių dienų draugai, vienminčiai tolimi!
Težūva tie, kas žudo pranašus tautos! ..
Kur jūs dabar? ..
Gal būt, kiti iš jūsų šliaužoja prieš carą,
Nuleidę išgąstingai galvas nuolankias,
Gal būt, už ordinus ir už tarnybą gerą
Jam savo laisvą sielą pardavė kai kas.
Gal kitas veidmainingai liaupsina jo vardą
Ir džiaugias negandais bičiulių artimų,
Papildusią kranajuose tėvynę spardo.
Tironui girdamasis žiaurumu.
Jei ši niūri daina i šiaurę bekrastinė
Lyg aidas tolimas ūmai atleks pas jus, —
Tegu ji atneša vilties ir laisvės žinią,
Kaip gervės atneša pavasarius giedrius!
Pažinsit mano balsą! Aš dantis sukandęs,
Despotą keikdamas, vyniojuos kaip žaltys;
Tik su jumis buvau aš tyras kaip balandis,
Tik jums atvėriau tai, ką sakė man širdis.
Tėvynės ašaros ir mano brolių kančios
Pripildė mano taurę degančios tulžies:
Lai grauzia ji ne jus, o jūsų pančius,
Jei jų baisių nuodų bent lašas nulašės.
Tenedejuoja tie, kas vargo išsigando;
Gailus kaukimas, jų nesugraudins manęs:
Tik šuo pamilti gali savo grandines
Ir kanda ranką tam, kuris nuplėšt jas bando."

Lietuvis skaitytojas neabejotinai supranta, kas šiom sąlygom yra "tironai", kas yra "šunes" ir kas yra "grandinės".

Be dovanų iš Lietuvos toli nenuvažiuosi. "Tiesa" prisipažįsta, kad kiekvieną savaitę iš Lietuvos net vyriausybės globojamiems "Plėšiniams" Sibire išsiunčiama daugybė pakietų su dovanom.

PREZIDENTAS EISENHOWERIS sausio 5 skaitė savo programą artimiausiu metu.

Dail. V. K. Jonyno darbo kambaryje

Jamaicoje, L.I., N. Y., V. K. Jonynas vienoje meno mokykloje dėsto įvairius dalykus. Ten jis ir gyvena ir iširngė savo darbo kambarį — atelje. Kai pasibaigia pamokos mokykloje, užėjęs pas dailininką, rasi jį iškniaubusį darban ir besukbantį.

Paskutiniu laiku jis daug dirbo prie Marquet Parko statomos lietuvių bažnyčios vidaus dekoravimo. Bažnyčios vidui, langams, durims jis pagamino įvairius ornamentus, rozetes, išpildydamas jas gipse natūralaus dydžio. Iš modelio jau kitos dirbtuvės jas iškals akményje. Tai pačiai bažnyčiai jis daro ir vitražų projektus ir taip pat juos išpildys. Vitražuose vaizduojamos Marijos šventovės Lietuvoje. Čia ir Aušros Vartai, ir Pažaislis, ir Šiluva, ir Zemaičių Kalvarija. Centre išryškindamas pagrindinę figūrą, aplink sustato miesto charakteringus pastatus ar vaizdus. Taip Aušros Vartų vitraže prasiskleidžia visa Vilniaus panorama su bokštų bokštais, Pažaislio vitraže — vienuolynas, Ž. Kalvarijos — Kalnų koplytėlės.

Šį rudenį pradėjo vitražų projektus (juos taip pat ir išpildys) St. Louis lietuvių statomai bažnyčiai. Čia dedami visi spalvoti langai. Apačioje dideli, viršuje maži, taip viso susidaro 53 vitražai. Juose bus pavaizduotos stebuklingos Lietuvos Marijos šventovės, žymieji mūsų tautos ir Bažnyčios asmenys, įvairūs simbolių ženklai.

Sią vasarą vieną jo grafikos darbą įsigijo Metropolitan muzėjus New Yorke. Muzėjus surengė ir savo išgytos grafikos parodą, kurioje išstatė tik amerikiečių dailininkų kūrinius, jų tarpe ir V. K. Jonyno. Vėliau Audubon — Amerikės dailininkų draugija — jį pakvietė nariu į savo draugiją.

Gruodžio mėnesį jis baigė A. Vaičiulaičio pasakų rinktinės "Aukštinės kurpelės" iliustracijas. Knygoje bus 20 pasakų. V. K. Jonynas padarė kiekvienai pasakai pradinį piešinį ir ilgesnėms pasakoms po piešinį tekstą; taip susidarė 39 piešiniai ir trijų spalvų viršelis. (Knygą leidžia Ventos leidykla Vokietijoje).

Prieš pat šventes The Book of the Month Club išleido jo pieštą spalvotą kalėdinį atviruką.

BRAZILIJOS PREZIDENTAS Juscelino Kubitschek atvyko pas prez. Eisenhowerį; vidury gen. A. Gruenther, Nato kariuomenės vadas Europoje.

Ar Sovietų Sąjungoje yra Marksizmo?

(Atkelta iš 3 psl.)

samprotavimais".

Galų gale sovietinė ideologija atsiskleidžia kaip "viena lyčių, kurios siekia palaikyti režimą. Ji tarnauja režimui".

Dar lengviau pasekiami pasikeitimai dorinėje srityje. 1917 m. S. S-ga trūkšmingai pašalino visus "senus prietarus". Po to pamažu iš naujo atsirado pagarba šeimai, tėvynei ir net nuosavybei. Į teisę ir ekonomiją pradėjo būti žiūrima kaip į buržuazinį ir kapitalistinį antstatą, turintį išnykti kartu su ta visuomene, kurios išraiška ir pateisinimas jis buvo.

Nūn susidarė atskira sovietų teisė ir ekonomija. Galop apie pačią valstybę buvo revoliucijos metu skelbiama, jog žengiant į komunizmą, ji veikia žlugus. Tuo tarpu sovietinė valstybė nuolat stiprinama ir stiprėja, nors režimo teoretikai šiandien nemano, jog nuo to komunizmas nukentėtų.

Akivaizdoje tokių stambių pasikeitimų peršasi klausimas, ar kas dar liko S. S-goje iš marksizmo, iš to marksizmo, kuris gali pretenduoti į Karolio Markso mintis ir vardą?

Ir vis dėlto taip. Atidžiai žvelgiant, ir nūdien S. S-gos ideologija savo pagrinduos tebėra marksistinė. Nepasikeitė ūkinis pagrindas: kaip anksčiau, taip ir dabar neigiama privati nuosavybė. Nepasikeitė nė filosofinis pagrindas: vis dar tikima i neaprežtos pažangos galimybę, kaip lygiai, kad mokslas gali jo eigą paskubinti.

Remdamasis šiom prielaidom, marksizmas pasiekė valdžios, bet norėdamas ją išlaikyti, turi taikytis prie tikrovės. O visų ideologijų jau toks likimas, kad jos neišvengiamai keičiasi, patietisios tikrovė. Ne-

nuostabu, jog keičiasi ir marksizmas. Deja, jo pasikeitimas nėra nei guodžiantis, nei teikiantis vilčių žmonijos laisvei. Kokia yra žmogaus vertė šioje perspektyvoje, autorius nurodo knygos išvadoje:

"Politika tampa aukščiausiu naujojo žmogaus matavimu. Žmogus yra brangiausias komunistinės statybos kapitalas (vadinasi, daiktas ir daugiau nieko). Tik šia prasme jis gali būti sovietinei pasaulžiūrai. Nuo to priklauso visa žmogaus likimo problema".

Nors jau 80 m...

(Atkelta iš 2 psl.)

šes yra Vokietijoje ir vieningos Europos idealas.

Tačiau iš trijų didžiųjų europiečių nebėra de Gasperio; šviesusis Robert Schuman iš Prancūzijos gyvenimo priekio išstumtas. Liko Adenaueris...

Vieningos Europos priešai ir laukia to paskutinio, Adenauerio, galo. Laukia jo galo ir demokratinės Vokietijos priešai.

Šiom dienom Adenauerio sostinėje nusileido šešėlis. Tai Maskvos atstovas Zorinas. Jis yra lyg simbolinis juodas varnas, kuris atvyko iš arti galasti snapo ir nagų...

Bet ir šiuo kartu gal tinka pakartoti žodžius, kuriuos Adenaueris tarė, kai kiti jo bendradarbiai yra galvas pametę: tik nesijaudinkite... M.

Čaikovskio operetė "Jolanta" buvo pastatyta Kauno Muzikinio Teatro lapkričio pabaigoje dirigavo J. Indra, režisavo — R. Senkutė, dekoravo — D. Lirlytė, chorą vedė — K. Linkevičius.

Pasišovęs išlaisvinti žmogų iš tikros ar tariamos socialinės, politinės, religinės "vergijos", sovietinis marksizmas padarė žmogų šimtą kartų baisesnės vergijos auka.

Knygos galė autorius pažymi, kad krikščioniškos ir marksistinės viltys yra iš esmės nesuderinamos.

J. Vidzgiris (ELI)

Atsikelia lietuviai iš P. Amerikos

Jonas Adamonis.

Prieš Kalėdas mūsų mokyklos vaikai, seselių rūpestingai parengti, surengė vaidinimą, i kurį buvo atsilankę ne tik lietuvių, bet ir lenkų, vokiečių ir kt.

Omahos lietuviai mieliai skaito kun. Juozo Jusevičiaus knygėlę ir reiškia savo nuomones. Feliksas Pabillonis, buvęs mokytojas Lietuvoje, sako, kad knygėlė yra visai patraukli; pradėjęs skaityti, noris tuoj visą pabaigti. Andrius Aukštuolis, buvęs geležinkelietis, taip pat pasidžiaugė knygele.

Vietinis

Iš Kolumbijos atvyko didelė Misiūnų šeima. Jiems ten buvo gana sunku gyventi. Maistas, drabužis ir butas yra brangesni už uždarbį. Omahaje Misiūnienė pradėjo dirbti jau antrą dieną vos atvykus. Jau dirba visi šeimos nariai. Tuo tarpu Misiūnų šeima yra sustojusi pas Praną Odiną.

Iš Vokietijos atvyko Juzas Gricius. Jam sutartį padarė ir sumokėjo kelionės išlaidas ir savo namuose priglaudė

Omaha, Nebr. — Čia atsikėlė iš P. Amerikos naujų lietuvių. Iš Venecuelos atvyko Guzalaičių šeima. Guzalaitis Venecueloje buvo stalius ir pasistatė sau namus. Vienas sūnus dirbo prie elektros, o kitas dar lankė mokyklą. Nors šeima buvo gerai išikūrusi, bet dėl kenksmingo P. Amerikos klimato turėjo išvažiuoti. Čia Omahaje Guzalaitienė turi dvi seseris — Drazdienę, kuri neseniai atvyko, ir Akromienę, kuri čia gyvena apie 40 metų. Be abejonės Omahaje savųjų tarpe gyventi bus maloniau.

Omahos lietuviai mieliai skaito kun. Juozo Jusevičiaus knygėlę ir reiškia savo nuomones. Feliksas Pabillonis, buvęs mokytojas Lietuvoje, sako, kad knygėlė yra visai patraukli; pradėjęs skaityti, noris tuoj visą pabaigti. Andrius Aukštuolis, buvęs geležinkelietis, taip pat pasidžiaugė knygele.

Valstybinio teatro 35 metų sukaktį rengiasi minėti New Yorko L. Bendruomenės Kultūros Taryba. Minėjimas įvyks sausio 21 d., dalyvaus New Yorke gyveną Liet. operos solistai ir dramos aktoriai.

Dr. J. Grinius, gyvenąs Vokietijoje, baigia studiją apie sovietinę literatūrą Lietuvoje.

SAUSIO 29 d., SEKMADIENĮ, ŠV. ANTANO PARAPIJOS SALĖJE,

715 LEONARD ST., BROOKLYN, N. Y. (ten, kur praeitais metais įvyko Darbininko vakaras) įvyks

DARBININKO TRADICINIS VAKARAS

Programoje:

Darbininko dramos konkurso premijos įteikimas • V. Karklinio 3 veiksmy komedija **RAUDONASIS VYNAS**. Vaidina Bostono lietuvių dramos sambūris, dalyvaujant dramos aktoriui HENRIKUI KAČINSKUI. Režisuoja dramos aktorė A. GUSTAITIENĖ, dekoracijos dail. V. VIZGIRDOS • Šokiai grojant JOE THOMAS orkestrui • Užkandžiai ir gėrimai.

Visi, ypač jaunimas, yra kviečiami dalyvauti šiame parengime.

Pradžia — 4 val. p. p.

Įeinant aukojama: 1.50, 2.00.

Visada gyva draugija

KEARNY, N. J.

Sv. Vardo draugija, lygia- greičiai einanti su Lietuvių Kat. Bendruomenės Centru, šiandien Kearny, N. J., pasiekė savo gražiausius veikimo metus.

Lietuvių Sv. Vardo dr-ja, iš kurios išaugo Liet. Kat. Bendruomenės Centras, bene pirmoji išsikūrė palygint dar jau- noje Sopulingosios Dievo Motinos Lietuvių parapijoje. Energingi jos vadovai ir ano meto draugijos nariai, pilni pasiryžimo, tvirtai siekė savo idealų, skverbėsi į gyvenimą, kad išgytų ir medžiaginių vertybių ir tuo būdu pasidarytų tvirtesni ir pajėgesni.

1917 m., dar vos pradėdami eiti pirmuosius žingsnius, Sopulingosios Dievo Motinos pa- rapija (parapija išsikūrė 1915 m.) jau turi organizuotą vyrų būrį, kuris sudarė tvirtą užtvanką besiskverbiantiai bedievybei ir dėjo tvirtus krikščioniškus pagrindus ateičiai.

Nebus apsirakta pasakius, kad per eilę metų savo gau- sionis ir vieningomis gretomis ši draugija turėjo didelės įtakos į šios kolonijos vienin- gumą, kuriuo šiandien daug kas tebis.

Pavardius draugijos veiklos puslapius, matome daug nu- veiktų gražių ir kilnių darbų. Visų smulkiai čia nesuminėsi- me, bet pro didžiuosius dar- bus negalima praeiti tydomis: nupirko žemę, ant kurios šiandien stovi naujoji bažny- čia, įkūrė dabartinį Lietuvių Kat. Bendruomenės Centrą, įgijo nejudinamąjį turta, įstei-

mannas. Jis tvirtino, kad spin- dulus galima net išmatuoti. Teisme atsidūrusią rykštelę jis paėmė ir patikrino, ar tiem spinduliam esąs jautrus kalti- namasis. Išvadą gavo teigiamą. Paskui tikrino teisėją, kuris pasirodė vidutiniškai jautrus. Bet kaltintojas pasirodė visai neįtaurus.

Teismas rykštelę ir jos savi- ninką išteisino.

gė klubą, rėmė ir remia nau- jiosios bažnyčios fondą, šelpia draugijas, kurios rūpinasi lab- dara, palaiko lietuviškus cho- rus, sportą ir kt.

Paigiasi 40-ties metų šios draugijos veikimo baras. Vie- ni, kurie visą šią dieną dėję į šios draugijos gerbūvį, jau yra iš- keliavę amžinybėn, kiti jau žiagalviai, pavargę ir perda- vę savo pareigas jaunesnie- siams. Per tą laikotarpį vieni daugiau, kiti mažiau arė šį lietuviškąjį dirvoną. Visiems jiems priklauso didelė pagar- ba.

Jei nuo pirmutinio draugi- jos pirmininko pradėtume rai- dinti, tai sektų tokia jų eilė: Mamertas Kauklys, Stasys Baurušaitis, Mykolas Augus-

tinavičius, Kazys Jarusevičius, Kazys Nekrožius, Jurgis Vai- tekūnas, Juozas Kasperas, Vincas Grinevičius ir 1936 m. išrinktas Petras Velevas.

V. Grinevičius, kuris baigė savo kadenciją praeitais me- tais, išbuvo šios draugijos pir- mininku septyneris metus. Jo laikais draugija, galima saky- ti, lažiausiai žydėjo ir dau- giausiai vaisių davė. Draugija įvertina jo pasišventimą ir kartu apgalvestauja jo netek- dama vadovybės eilėse.

Ta proga tenka paminėti, kas sudaro 1956 m. šios drau- gijos, o kartu ir Liet. Kat. Bendr. Centro valdybą: pirm. P. Velevas, vicepirm. J. Bel- za, protokolų sekretorius J. Mėlynis, finansų sekretorius Ch. Alicks, išdinininkas Ed. Sta- dolskis, reikalų vedėjas J.

Alicks; klubo vedėjas J. Case, tvarkdarys And. Leonard; tei- sių patarėjas Ch. Paulis ir And. Salvest; dvasios vadas — kun. D. Pocius.

Keletą žodžių reiktų tarti ir apie naujai išrinktą pirmi- ninką P. Velevą.

P. Velevas be savo tiesiogini- nių atsakingų pareigų "For- de", dalyvauja šios kolonijos veikloje vadovaujamoose pos- tuose. Jis ir naujosios bažny- čios statymo fondo pirminin- kas nuo 1952 m., ilgametis Lietuvių Taupymo ir Skolini- mo įstaigos (Schuyler Savings and Loan Association of Kear- ny, N. J.) reikalų vedėjas, kitų įvairių draugijų bei klubų narys, didelis dainos mylėto- jas ir lietuviškųjų reikalų gy- nėjas.

Naujasis Sv. Vardo draugi- jos ir Lietuvių Kat. Bendruo- menės Centro pirmininkas P. Velevas, kaip jis pats savo kal- boje per įvykusį metinį susi- rinkimą gruodžio 12 yra pa-

FRANCCZIOS PARLAMEN- TO ATSTOVAS, bet dar moki- nys — dienos "didvyris" Pau- jade, kuris iš užpakalio moko naująjį parlamentarą.

sakęs, — seks savo pirmta- kūno pramintus kelius ir ne- apvils tų, kurie jam patikėjo šias pareigas. J.M.

CHICAGO, ILL.

Religious Vocations

GI IR PAVELUOTI PASAUKIMAI KVICIAM I OBLATUS PROGRAMA PAVELAVUSIEMS PASAUKIMAI — Turėdami daug metų patirties duoda geriausia trumpiausiu laiku. Tuojau rašykite šiuo reikalu

Rev. O. L. Munie, O. M. I. Vocation Director Oblate Fathers Belleville, Illinois.

HELP W. FEMALE

N. C. R. 3100 Operator Some experience necessary. Near West Side Co. Offering steady position. 5 day wk. 40 hrs. Pleasant working conditions.

Morgan Sach & Door Co. 2287 Blue Island Ave. Vlrģinia 7-6600 Mr. Zettlemoyer

Immediate openings for STENOGRAPHER (With Calculator experience) Permanent position in Merchandise Mart with GENERAL MOTORS Starting salary \$270 to \$290 per month 5 day week Call Mr. Williams for ap- pointment SUPERIOR 7-9212

A. K.

KARALIENĖ ELZBIETA II mėgsta ir cirka, ateina i ji Londone, lydimu cirko direktoriaus.

IŠ MAŽŪJŲ IŠRADIMO PASAULIO

LAIKRODIS TŪKSTANČIUI METŲ

Danijoje padarytas ir prieš naujus metus sostinėje paleis- tas eiti laikrodis, kuris be nau- jo užsikimo ar elektros jėgos eis tūkstantį metų arba dau- giau. Laikrodis varomas su- spaustu oru, kuris eina į laik- rodį iš baliono. Rodys ne tik valandas, minutes ir sekundes, bet dienas, savaites, mėnesius, metus, o taip pat saulės nusi- leidimo ir patekėjimo laiką, mėnulio ir kitų planetų judė- jima. Viso 10 "ciferblatų".

Laikrodžio projektą padarė neturtingas laikrodininkas ir astronomas mėgėjas Jens Ol- sen. Dirbo prie jo 30 metų. Ir mirė nematęs savo darbo galu- tinai baigto. Bet projektą pa- rėmė eilė organizacijų, kurios surinko 107.000 dol., reikalin- gų laikrodžio statybai. Manoma, kad tik trečią tūkstantį metų baigus laikrodį reikės atidaryti, išvalyti ir naujo oro prispausti.

Laikrodžio atidarymo iškil- mēm ženkla davė pats karalius, paspaudęs mygtuką.

PAGALBA TIEM, KURIE NETURI RANKŲ

Vokietijoje Heidelberge uni- versiteto klinikose buvo de- monstruojamas naujas išradi- mas, svarbus berankiam. Tie, kurie visai rankų neturi, tuo išradimu, nauju protezu pasi- naudodami, galės valgant nau- dotis šaukštu ir šakute, ar net ir nusiskusti. Truksią po dvi savaites, iki berankiai išmoksia ir apsiprasia tuo aparatu nau- dotis.

KOVA PRIEŠ DULKES

Danijos gydytojas dr. Claus Jessen tyrinėjo ora mokyklose, ligoninėse, kareivinėse, biuruose, žiūrėdamas, kiek ore yra bakterijų. Jo tyrinėjimas parodė, kad visose patalpose, kur nieko nedaroma orui valyti, oras yra daug blogesnis, nei tas, kokio reikalauja sveikata pagal Anglijoje priimtas tai- sykles. Bakterijų pilna tiek senuose namuose, tiek naujuose, kuriuose yra mažiau erdvės ir žmonės labiau sukimšti. Daugiausia bakterijų išmetanti ir ora burna. Po nusidūdėjimo pasklinda 20—40.000 dalelių, po nusikosėjimo 20—200, pa- prastas garas išmeta i ora iki 200 dalelių. Taip pat bakterijos eina susijukus ar net stipriau kvėpuojant. Išmestos i ora bakterijos sugula ant baldų, grindų, paskui vėl pakyla nuo sujudimo.

Kas daryti? Patarė įtaisyti ventilatorius patalpose, patiem laikytis švaros, baldus, grindis tepti aliejum, peršviesti patal- pas ultravioletiniais spindu- liais.

RYKŠTĖ ATSIDURĖ TEISME

Vokietijos teisme buvo pri- statyta rykštelė, kuria jos sa-

vininkas patiria "žemės spin- dulus". Jis buvo teismui ap- kaltintas, kad pardavinėjęs aparatus, kurie gali nuo tų "žemės spindulių" žalingo veiki- mo apsaugoti. Vadinas, iš- naudojęs žmonių prietaringu- mą pasipinigavimo tikslu.

Teismas turėjo pasakyti žo- dį. Miuncheno kriminalinės policijos specialistas psicho- chemikas liudijo, kad objekty- viai negalima įrodyti jokių "žemės spindulių" buvimo. Bet visi nustebo, kai jam griežtai pasipriešino Bayreutho vaikų klinikos vedėjas gydytojas Be- ckas. Jis pateikė davinius, kaip jis tyrinėjęs 8 metų vaiką. Esą vaiko širdis veiksui nenorma- liai, kai tik jis patekdavęs į "žemės spindulių" sritį, ir im- davusi vėl normaliai veikti, kai tik būvęs pavartotas aparatas tiem spinduliam nukreipti. Jis pažymėjo, kad tie spinduliai veikia liguistus ir jautrius as- menis.

Jo davinius parėmė teismo grafologas ir fizikas dr. Seese-

CLEVELAND, OHIO

Metinis Bendruomenės apy- linkės susirinkimas įvyksta sausio 22 d. 11 val. lietuvių sa- lėje tokia darbu tvarka: 1) su- sirinkimo atidarymas ir miru- siųjų apylinkės lietuvių pageri- mas, 2) prezidiumo rinkimai, 3) apyskaitiniai pranešimai (valdybos narių, komisijos var- go mokykloms Vokietijoje remti ir kt.), 4) kontrolės komisi- jos aktas, 5) rinkimų komisijos pranešimas dėl kandidatų, 6) paklausimai ir diskusijos dėl pranešimų, 7) apylinkės valdy- bos ir kontrolės komisijos rin- kimai, 8) einamieji reikalai ir sumanymai, 9) susirinkimo už- darymas.

Apylinkės veiklai labai svar- bu, kad jai vadovautų pajėgi ir energinga valdyba. Tokią val- dybą bus galima išrinkti, jei bus pasiūlyta pakankamai kan- didatu. Siūlyti gali kiekvienas apylinkės lietuvis. Tad pasi- naudokime šia teise! Jei kas

negali kandidatuoti pats — tesuranda vietoj savęs kitą. Tuo parodysime, kad Bendruo- menės darbas mums iš tikrųjų rūpi.

Kandidatus rinkimų komisi- jai galima pasiūlyti ir iš anks- to. Tad kalbinkime juos ir gau- kime jų sutikimą. Į rinkimų komisiją yra kviečiami: inž. A. Gargasas, A. Buknis, L. Sagys, Em. Skrabulytė, J. Urbšaitis.

POSĖDŽIAVO APYLINKĖS VALDYBA

Bendruomenės apylinkės valdyba sausio 2 d. posėdy svarstė su metiniu susirinkimu susijusius klausimus, taip pat susipažino su-centrinės Ben- druomenės Valdybos apink- raščiais bei darbais. Su dideliu dėmesiu buvo svarstomi tauti- nio solidarumo ir taut. apygardų reikalavimo, Tautos Fondo pasų ir ženklelių platinimo bei kiti reikalai. LB inf.

JAV IR KANADOS LIET. DAINŲ SVENTĖS vykdomasis komitetas. Iš kairės i dešinę: vicepirm. Albinas Dzirvonas, patarėja Juzė Daužvardienė, pirmininkė Alice Stenbens, vicepirm. Justas Kudrka, gen. sek. Juo- zas Kreivėnas, sek. Agnė Jasaitytė, vicepirm. Vytautas Račūns, sek. Elena Blandytė ir Spaudos bei Propa- gandos komisijos pirm. Vladas Būtenas. Dainų šventė įvyksta 1956 m. liepos mėn. 1 d. Chicago Coliseum pa- talpose. Joje dalyvauja visi Kanados ir JAV lietuvių chorai.

Žinios iš Philadelphijos

Vinco Krėvės antkapiniam paminklui statyti jau surinkta aukų \$1700.00. Paminklui sta- tyti komitetas, kuriam pirmi- ninkauja dr. Vincas Maciūnas, dėkoja aukojusiems ir prašo aukų siuntimą testis. Norima surinkti dar \$500.00. Pirmas siųsti inž. Alfonsui Jurskiui, 1313 W. Jarome St. Philadel- phia 40, Pa.

Vasaros išvažiavimams vie- tos išigijimo reikalas buvo svarstomas gruodžio 28 d. įvy- kusiam pasitarime, kuri su- kvietė Adolfas Bachas. Phila- delphiečiai šiuo metu tokios vietos neturi ir išvažiavimus — piknikus ruošiant tenka prašyti svetimųjų malonės. Atsisaky- ta minties išgyti vietovę, kuri būtų naudojama tik išvažiavi- mams — piknikams. Pritarta "Country Club" pobūdžio vasar- vietės išigijimui. Sutarta su- rinkti daugiau žinių apie tin- kamas šiam reikalui vietas, kai- ną ir panaudojimo galimumus. Pasitarime dalyvavo: A. Ba- chas, R. Bačkauskas, C. Chele- denas, K. Čikotas, A. Dilba, P. Dovidonis, M. Dumša, A. Ka- niušis, S. Mankas, S. Vasiko- nis. K. C.

Nauja Lietuvių Bendruomenės Valdyba

Praejusį metų gruodžio mėn. pradžioje įvyko visuotinis L. Bendr. Philadelphijos apy- linkės susirinkimas, kuriame buvo išrinkta nauja Bendr. Val- dyba: M. Bigenis — pirm., kun. dr. V. Martusevičius ir K. Či- kotas — vicepirmininkai, A. Im- pulevičius — sek., L. Bagdo- navičius, J. Adomonis — išdi- ninkai, Z. Romanuskas — na- rys. Naujai valdybai linkime daug išvermės ir sėkmės.

Prieškalėdiniame Kultūros Tarybos posėdyje padaryta daug svarbių nutarimų. Pirmiausia, pasitraukus iš Tarybos vicepirm. kun. dr. B. Šimkui, vicepirmininkais išrinkti dr. K. Gudėnas ir B. Raugas. Tame pačiame susirinkime, dėl darbų naštos pasitraukus augštesnio- sios lituanistinės mokyklos di- rektoriui prof. J. Puzinui, jo

vieton išrinkta O. Roznikienė. Buvo taip pat nutarta rinkti medžiagą Philadelphijos lietu- vių Metraščiui, i kurio redak- cinę komisiją išrinkti prof. Puzinas, B. Raugas ir Br. Dir- mėnas. Jeigu bus galima, vė- liau bus stengiamasi išleisti ir visos Pensylvanijos lietuvių istoriją.

Kultūros Tarybos posėdis

Kultūrinės paskaitos nutarta rengti kas antrąjį kiekvieno mėnesio sekmadienį. Jau dab- bar yra numatytos sekančios paskaitos: adv. J. Stiklorus: Ma- žosios Lietuvos temomis, Kos- tas Ostrauskas: dabartinė lietu- vių literatūra. Si pastaroji bus pailiustruota poeto Kazio Bra-

STOUGHTON, MASS.

Paskutinio susirašinėjimo daviniai Stoughtone yra 13.757 asmenys; iš jų 7664, pasiskirs- tę į 1502 šeimas, priklauso Im- maculate Conception katalikų parapijai. Be to, dar yra 7 ki- tų religijų parapijos.

Kalėdų senelis aplankė lietu- vių šeštadieninę mokyklą ir kiekvienam lankytojui padova- nojo po šokoladinį paveikslą. Lietuvių Namai per Kalėdas surengė lietuvių kilmės vaikam ir jų svečiam Kalėdų eglutę. Visi vaikai buvo apdovanoti. Mk.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Lietuvių bendrovė OVER- SEAS CARGO CO., atstovau- janti didelę anglų firmą HAS- KOKA Ltd., Londone, siūncia i LIETUVĄ ir kitus kraštus siuntinius su vilnonėmis me- džiagomis, maistu, avalyne, vaistais ir kit. 100% garant. — pilnas draudimas. Visus reika- lingus mokesčius sumoka siun- tėjtas, gavėjui mokėti nieko ne- reikia. Siuntiniai siūnciami iš Londono, Anglijos tad labai greitas pristatymas.

Prašykite mus i LIETUVĄ siunčiamų gėrybių sąrašą: OVERSEAS CARGO CO. 4426 S. Rockwell St., Chicago 32, Ill. Tel.: YArds 7-4337

—PIRMIEJI "TRYNUKAI" 1956. Pittsburghe Apvaizdos ligoninėje Mrs. James Blazier Naujų Metų anlišti rytą pagindė tris kūdikius.

TRTEMTINIŲ DĖMESIUI SKELBIA LL KOMITETAS

AR ATRODO JIS TURIS 111 METŲ? Tai Lorenzo Welde iš Pittsburgho, kuris dar yra buvęs vergijoje.

PRAMONININKAS HENRY J. KAISER, kai Hawajuose parvirstęs vonioje susižėdė, tai prie trijų gydytojų Hawajuose jo gėlbėti išskrido dar kiti trys iš Californijos.

Specialus PJT pranešimas Centro ir Rytų Europos tremtiniams informuoja apie įsigaliojimą 1954 m. pasirašytos Ženevos Tarptautinės Konvencijos. Ją tada pasirašė: Australija, Austrija, Belgija, Brazilija, Danija, Didžioji Britanija, Egiptas, Graikija, Irakas, Italija, Izraelis, Jungtinės Amerikos Valstybės, Jugoslavija, Kanada, Kolumbija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monako, Norvegija, Olandija, Prancūzija, Švedija, Šveicarija, Turkija, Vakarų Vokietija. Iki 1955 m. spalio 25 d. konvencija jau buvo ratifikavusios Australija, Austrija, Belgija, Danija, Didžioji Britanija, Ekvadoras, Italija, Izraelis, Liuksemburgas, Monako, Norvegija, Prancūzija, Švedija, Šveicarija, V. Vokietija.

Pranešimas trumpai išdėsto konvencijos nustatytas politinių pabėgėlių pagrindines teises. Atsižvelgiant į Europoje esančių pabėgėlių nerimą, kad dėl sovietų nuolatinio spaudimo gali būti pavartota prievarta tremtiniams gražinti, PJT pranešimas cituoja konvencijos 33 str., kuris tatau išakmiai draudžia. Konvencijos 33 str. sako: Nė viena susitariančiųjų valstybių jokių pavaldumų netremis ir negražins per sieną pabėgėlio į tokias teritorijas, kuriose dėl jo rasės, religijos, tautybės, socialinės priklausomybės ar politinių įsitikinimų būtų grąsoma jo gyvybei ar laisvei.

Išgyvendinimas pabėgėlio gali būti svarstomas tik tokiais atvejais, kai gyvenamam krašte padarytas ypatingai sunkus nuosikaltimas ar kai yra rimto pagrindo pabėgėlio buvimą laikyti pavojingą krašto saugumui. Kiekvienu betgi atveju konvencija (32 str.) numato pabėgėliui išgyvendinti būtina įstatyminę procedūrą. Savo ruožtu konvencijos dalyvės valstybės yra įsipareigojusios duoti atitinkamo laiko pabėgėliui pasirūpinti kito krašto sutikimą apsigyventi.

Konvencija garantuoja, kad dėl grėsmės savo gyvybei ar laisvei nelegaliai perėjęs sieną ir atsidūręs kitame krašte asmuo, pats prisistatęs šio krašto atitinkamoms įstaigoms negali būti dėl nelegalaus sienos perėjimo baudžiamas. Jo judėjimo laisvė tegali būti suvaržyta iki jo padėtis naujajame krašte bus sutvarkyta arba iki jis gaus kito krašto leidimą apsigyventi.

Konvencija (1 str. 2 p.) aparia, kas laikytinas pabėgėliu, būtent: (1) kas "dėl buvusių prieš 1951. 1. 1. įvykių ir dėl pagrįstos persekiojimo baimės dėl savo rasės, religijos, tautybės, socialinės priklausomybės ar dėl savo politinių pažiūrų yra palikęs savo pilietybės kraštą ir negali ar dėl minėtos baimės nenori savo pilietybės krašto globa naudotis; arba (2) kas yra be pilietybės ir dėl augščiausiai minėtų įvykių yra palikęs savo ankstesnio gyvenimo kraštą ir negali ar dėl baimės nenori ten grįžti".

Konvencija pabėgėliais laiko visus, kuriuos tokiais laiko IRO konstitucija. Dar daugiau. Konvencija pabėgėliais laiko ir tuos, kuriems IRO konstitucija buvo pabėgėlio globa atsakiusi, jei tik jie atitinka konvencijos nuostatus.

PJT pranešimas sykiu perspėja tremtinius, kad konven-

cijos globa tremtiniui gali nutrūkti, būtent tada, kai tremtinys savo noru prisisiima savo pilietybės krašto globą, kai tremtinys atgauna savo pilietybę, kai jis savo noru grįžta į kraštą, iš kurio buvo išbėgęs arba kai išvyksta pačios sąlygos, dėl kurių jis buvo pripažintas tremtiniu.

PJT pranešimu konvencija įgalina tremtinius teisėtai pasipriešinti betkurioms tiesioginėms ir netiesioginėms pastangoms, pvz. dalyvavimui "šviečiamuosiuose susirinkimuose", pasikeisti jų nusistatymui. PJT taip pat pabrėžia, kad tol, kol Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtuose kraštuose nebus atstatyta valstybinė nepriklausomybė ir asmens teisės, negali būti nė kalbos apie susidarymą tremtiniams grįžti sąlygų.

Darbininko administracijoje galima gauti šios knygos

Table listing books under 'RELIGIJA IR FILOSOFIJA' with authors and prices.

Table listing books under 'MALDAKNYGES' with authors and prices.

Table listing books under 'LIETUVOS ISTORIJA IR GEOGRAFIJA' with authors and prices.

Table listing books under 'BELETRISTIKA' with authors and prices.

Table listing books under 'ANGLISKOS' with authors and prices.

Table listing books under 'POEZIJA' with authors and prices.

Table listing books under 'DRAMA' with authors and prices.

Table listing books under 'MUZIKA' with authors and prices.

Table listing books under 'VAIKŲ LITERATŪRA' with authors and prices.

Table listing books under 'IVAIRIOS' with authors and prices.

COLUMBUS HOTEL advertisement with address and rates.

Let an Expert Craftsman Improve the Comforts of Your Home advertisement.

UZSISAKYDAMAS DARBININKA 1956 METAIS TURĖSI MALONUMO IR TOLIAU SEKTI IDOMIAS IR PATRAUKLIAS PONO TOKIO IŠDAIGAS.

SCHOLES BAKING, Inc. advertisement for wedding cakes.

Ramunės advertisement for tea and herbs.

DISPLAY "PERFECT!" advertisement for Cradle Sing.

Atkinson, N. Y. Times "Glowing!" advertisement.

LOVE FINDS A WAY advertisement for a charity.

William J. Drake- Dragūnas advertisement for a lawyer.

Stephen Bredes, Jr. advertisement for a lawyer.

TALARSKI FUNERAL HOME advertisement.

Visais draudimo reikalais kreiptis į draudimo atstovą JUOŽĄ ANDRIUŠĮ advertisement.

TELEVIZIJOS ir RADIO TAISYMAS BANGA advertisement.

WINTER GARDEN TAVERN Inc. advertisement for a cabaret.

Kad būtų linksmiau —

Neseniai atvykęs psichiatrinės ligoninės direktorius mėgdavo pakalbinti savo pacientus, ypač pasiteirauti apie jų reikalus bei norus.

metuose ten išskrintančio lietaus vandenį. Su kokių džiaugsmu gyventojai sutiko šį valdžios projektą, tamsta suprasi tik iš šio vieno pavyzdžio: vos tik paskelbus apie ežero projektavimą, jau būsimieji jo pakrančių gyventojai įsteigė meškeriotųjų draugiją.

— Mes dabar nieko nebenerime, — atsako jam vienas sveikstantis. — Kodėl gi? — Mes labai patenkinti, kad tamsta čia atvažiavai, pone profesoriau.

— O kaip galėtum patarnauti? — Aš negaliu suprasti. Kokių reikia nervų, kad tokiam trukšme galėtum apie miegą galvoti, — pritaria skerdyklos vedėjas.

Ilsėtis ramybėje Du draugai airiai dalyvavo bičiulio laidotuvsė. Grįždami namo, jie kalbasi, kur katras norėtų miręs būti palaidotas.

LDS CENTRO VALDYBA Garbės Pirmininkas J. E. Arkivyskupas Richard J. Cushing, D. D.

Dvasios Vadas Kun. Pr. A. Virmauskas 50 Flaherty Way So. Boston 27, Mass.

Pirmininkas Vincas J. Kudirka 37 Franklin St. Norwood, Mass.

Vice Pirmininkai Vladas Paulauskas Juozas Glavickas

Sekretorius Antanas F. Kneizys 50 Cottage Street, Norwood, Mass.

Finansų Sekretorius Nell Meškūnas 91 Congress Ave. Waterbury, Conn.

Izdininkė Blanche Kapochy 409 W. Broadway So. Boston 27, Mass.

Labdarybės ir Stipendijų Komisija Kun. Jonas Vaitekūnas 350 Smith Street Providence, R. I.

Pranas Razvadauskas Bronė Mičiūnienė Revizijos Komisija Danielius Averka Benediktas Jakutis

DARBININKAS

NEW YORKO NAUJIENOS

Maironio šeštadieninė mokykla ir Apreiškimo parapijos liuanistinė mokykla kviečia visus į Kalėdų eglutės parengimą, kuris įvyks sausio 15 d., 4 v. p. p., sekmadienį, Apreiškimo parapijos salėje, 259 N. 5th St., Brooklyne. Programoje vaidinimas, dainos, deklamacijos, tautiniai šokiai, Kalėdų senelis. Daļ programos atliks Apreiškimo par. mokyklos liuanistikos klasių mokiniai. Norintieji gauti iš Kalėdų senelio dovanų, prie įėjimo užsimoka 1 dol. Po programos šokiai. Jauniausieji vakaro dalyviai, globojami kelių mokytojų, žais ir linksminsis atskiroje salėje.

Užsieniečių registracija vyksta sausio mėn. New Yorko apskrityje jau užsiregistravo 50,000 nepiliečių. Primenami kitiems, kad nepamirštų ir užsiregistruoti. Tėvai ar globėjai tą pareigą atlieka už vaikus iki 14 metų arba sergančius ar nesugebančius tai atlikti. Registracijos blankai gaunami pašte. Neužsiregistravę gali būti baudžiami pinigine bauda, kalėjimu ar deportavimu.

Dail. A. Galdiko paroda atidaryta sausio 7 Feigl galerijoje (601 Madison Ave., prie 57 gatvės, 5 aukštas). Išskatinti daugiausia aliejinės tapybos kūrinių nedidelėje vienoje salėje. Atidarymo dieną atsilankė Liet. Gen. konsulas su žmona, LLK pirmininkas V. Sidzikauskas su žmona ir daugelis lietuvių dailinininkų bei kultūrininkų. Paroda atidaryta kasdien iki 5 v. v., sekmadieniais uždaryta.

Stasė Norkūtė, kadaise nušokusi nuo Sovietų laivo ir išplaukusi į Danijos krantą, sausio 5 atvyko į New Yorką. (Plačiau kitam numeryje).

Liet. Atsiminimų radijas balandžio 22 d. mini 15 metų sukaktį. Ta proga Webster Hall rengia didelį koncertą; programą išpildys "menininkai" iš Chicago kartu su "Rūtos" meno ansambliu.

Pranešimas
New Yorko Liet. Filatelistų D-jos susirinkimas įvyks sekmadienį sausio 15 d. 4 val. popiet Lietuvos Atletų Klubu patalpose, 1332 Halsey St. Ridgewood, N. Y. Nariai kviečiami dalyvauti. Priimami nauji nariai.

E. Devenienės,

VT pirmininkės, išleistuvės įvyko sausio 8 Baltų Laisvės namuose. Vadovavo inž. A. Novickis, kalbėjo ir linkėjo Liet. Gen. konsulas J. Budrys, prel. J. Balkūnas, adv. K. Kalinauskas, V. Sidzikauskas, J. Šlepetys, J. Matulionis. Inga Tamošaitienė įteikė gėlių. Deklamacija už sveikinimus bei linkėjimus, E. Devenienė žadėjo dirbti kiek jėgos leis. Sausio 11 ji išvyksta į Europą.

Liet. Gen. konsulas J. Budrys sausio 14 skrenda į Clevelandą, kur pakviestas Ramovės, skaitys paskaitą apie tarptautinę politinę padėtį.

Dail. W. J. Witkus dalyvauja Art League of Long Island, Inc., parodoje, kuri vyksta 44-21 Douglaston Parkway, Douglaston, L. I., N. Y. Paroda tęsis nuo sausio 8 iki 31 d. Dalyvauja tik profesionaliniai, šios organizacijos nariai.

Lietuvių Inžinierių Draugijos gruodžio mėn. susirinkime referatą skaitė naujas draugijos narys... popieriaus... pramonės inž. St. Malinauskas iš Andover, Mass., apie popieriaus gamybą, pailiustruodamas pavyzdžiais.

Susirinkimas iš eilės įvyko inž. A. Čapliko namuose. 26 dalyviai suaukojo šalpos reikalams 84 dolerius. Sekantis susirinkimas numatomas vasario mėn. Inž. V. Adomavičiaus namuose.

S. Malinauskas yra daug metų dirbęs Petrašiūnų popieriaus fabrike. Lietuvoje; dabar eina atsakingas pareigas amerikiečių pramonėje

"JONINIŲ BURTAI"

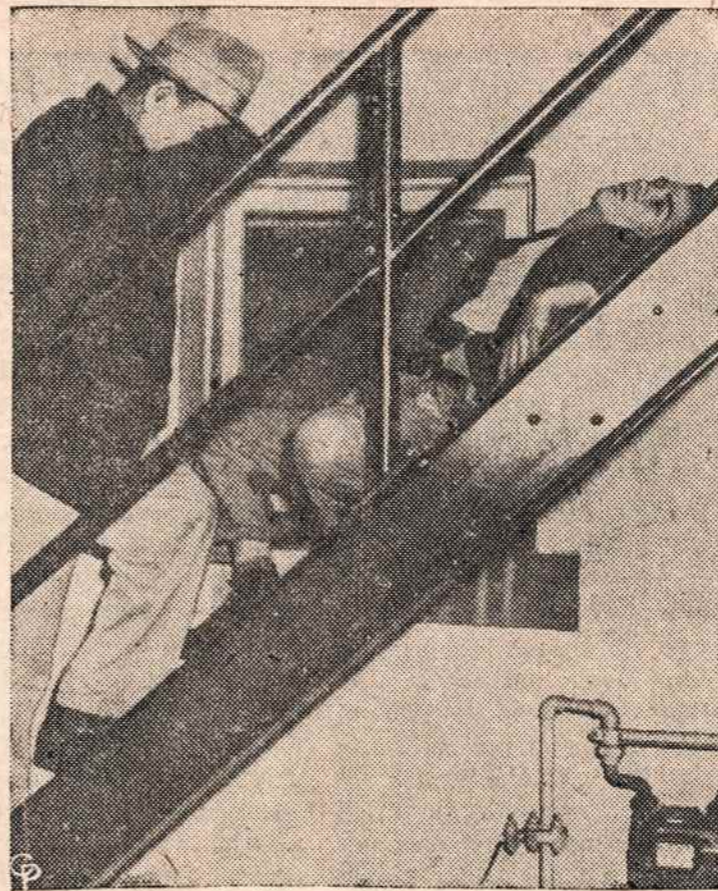
Operetės choras sausio 8 d. Schwaben Hall pastatė Joninių burtus — operetę — liaudies dainų, papročių, šokių montažą. Publikos atsilankė gana daug ir vaidinimą priėmė šiltai.

Režisavo, šokius ir baletą paruošė Stasys Modziliauskas. Pats būdamas baletto artistas, ten ir nukreipė visą dėmesį. Taip dominavo šokiai ir dainos, dažnai atsijusios nuo vedamosios minties. Papročiai patys nėra dėkinga scenos medžiaga, jie stabdo dramatinę veiksmą. Iš čia nedidelė intrygė (Mikitos ieškojimą žmonos) užstelbė dainos, šokiai, kurie nedaug turėjo bendro su pačia idėja.

Visa operetė labai ištęsta, ypač sapnas, kuris iškrito iš viso vaidinimo. Sapne (II veiksmas, pirmas paveikslas) visai užmiršta Mikitos ieškojimas žmonos ir pasileista po tautosaką, po istoriją. Parodė čia ir Jūrą su Kastyčiu, vaidilas, vaidilutės. Deklamavo jie graudžias kalbas, pranašavo ne Mikitos, bet visos tautos likimą. Visa tai nereikalinga vedamajai temai ir drąsiai galima praleisti. Tada pats vaidinimėlis bus kur kas vieningesnis ir labiau įtikins žiūrovą.

Šiaip visam pastatymui idėja labai daryta, padaryti gražūs kostiumai ir visai vykusios dekoracijos (J. Juodžio). Dirigavo J. Stankūnas, akomponavo A. Mrozinskas. Dalyvavo ir Brooklyne žinoma dainininkė Violeta Tamkiūtė-Prancienė. Šokiams grojo Joe Thomas orkestras. K.

Vasario 16 minėjimas, rengiamas New Yorko Liet. Tarybos, įvyks vasario 26 High School salėje New Yorke. Programą išpildys Operetės choras, solistas St. Liepas.

LICDNOS RĄDYBOS. Los Angeles mieste Lorenzo Torres rado savo sūnu, 17 metų, nušautą ant laiptu. Kaltininkas ieškomas.

BOSTONO ŽINIOS

Pasitraukė iš biznio

Norumbega Park savininkas Thomas L. Gill, kuris yra vedęs So. Bostono lietuvių Markėvičiūtė, dėl ligos parką pardavė. Jis buvo geras lietuvių draugas ir keletą kartų pereitais metais parke šv. Petro parapijos CYO organizacijai leido rengti šokius ir už tai neėmė jokio atlyginimo. Parkas yra Newton, Bostono priemiestyje, ir per metus apyvarta siekdavo 1000.000 dol.

Talkininkaus kovai su polio

Massachusetts valstybės veteranų draugija sausio 13-14 d. d. Bostone rengia aukų rinkimo vėjų kovai su polio. Legionierių vadovybė pakvietė šv. Petro parapijos CYO orga-

nizacijos beną, kuris So. Bostono centre, Broadway'uje, gros keletą valandų, kad tuo pritrauktų daugiau žmonių prisidėti prie kovos su polio. Benas gros penktadienį, sausio 13, nuo 6 iki 8 v. v. ir šeštadienį, sausio 14, nuo 11 ryto iki 1 v. p. p.

Išvyka į kalnus

Šv. Petro parapijos CYO organizacija sausio 7 surengė išvyką į New Hampshire kalnus pasižiūrėti. Išvykoje dalyvavo 65 organizacijos nariai, vadovavo kun. A. Kneizys.

Liet. Kat. Federacijos

Bostono skyrus susirinkimas įvyks sausio 13 d. 8 v. v. šv. Petro parapijos salėje po bažnyčia.

Just. Vaičiaitis,

šeštadieninė mokyklos vedėjas, po Kalėdų vykdamas iš darbo peršalo ir sunkiai susirgo. Jam padaryta operacija.

T. Babuškinaitis

baleta studija iš Liet. Enciklopedijos namų persikėlė į Boylston St., Boston.

Barbara Gailiūnienė

iš So. Bostono, leidžia atostogas Baton Rouge, La., ir iš ten sveikina Darbininką ir savo pažįstamus.

BARASEVICIUS ir SŪNUS FUNERAL HOME

254 W. Broadway
South Boston, Mass.
JOSEPH BARACEVICIUS
Laidotuvių Direktorius
Tel. Andrew 8-2590

WAITKUS FUNERAL HOME

197 Webster Avenue
Cambridge, Mass.
PRANAS WAITKUS
Laidotuvių Direktorius
ir Balsamuotojas
NOTARY PUBLIC
Patarnavimas dieną ir naktį
Nauja moderniška koplyčia šermentims dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostono kolonijas žemiausiomis kainomis. Kainos tos pačios ir į kitus miestus.
Reikalė šaukite: Tel. TR 6-6434

NEW YORKAS

EVERgreen 8-9770

Joseph Garszva

GRABORIUS
BALSAMUOTOJAS
231 Bedford Ave.
Brooklyn, N. Y.

Tel. STagg 2-5043

Matthew P. Ballas

(BIELIAUSKAS)
FUNERAL HOME
M. P. BALLAS—Direktorius
ALB. BALTRONAS-BALTON
Reikalų Vedėjas
660 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC

Tel. EVERgreen 7-4335

Stephen Aromiskis

(ARMAKAUSKAS)
Graborius-Balsamuotojas
MODERNIŠKA KOPLYČIA
423 Metropolitan Ave.
Brooklyn, N. Y.

J. B. SHALINS - ŠALINSKAS

Laidotuvių Direktorius
84-02 JAMAICA AVE.
(prie Forest Parkway Station)
Woodhaven, N. Y.
Sutelkiam garbingas laidotuves.
Koplyčias nemokamai visose miesto dalyse; veikia ventilacija
Tel. VIRginia 7-4499

KARDINOLAS IR TARDYTOJAS

FILMAS

THE PRISONER. Fizinės kančios palaužia tik silpnuosius, gi dvasios galiūnams palauži reikia žinoti, kaip psichologiškai prieiti prie "Achilo kulnių" ir išgauti reikalingus prisipažinimus. Tokiais psichologiniais tardymais komunistiniai tardytojai yra nušėpinę pasaulį jau ne vieną kartą.

Britų gamybos filmas "The Prisoner", vienas iš pereitų metų geriausių, įtikinamai atskleidžia tą žiaurų psichologinį tardymą. Žiūrovas vaizdžiai nukeliamas kažkur už geležinės uždangos, kur naujai įvestasis jėgos režimas visais būdais stengiasi sugriauti visa, kas iki šiol buvo šventata. Suėmimai, teroras ir baimės siaučia krašte. Areštuojamas ir kardinolas — to krašto Katalikų Bažnyčios vyriausias atstovas ir stipriausias pasipriešinimo ramstis. Dar vokiečių okupacijos metais jis jau buvo rezistencijos eilėse.

Kardinolo tardytoju paskiriamas buvęs jo rezistencinis draugas. Tardymo metu naudojamos visos priemonės išgauti prisipažinimui, kuris suniekinėtų kardinolą visos tautos akyse. Jis turi būti padarytas išdaviku vokiečių okupacijos metu, bendravusiu su okupantų valdžia ir apgaidinėjusiu savo artimiausius draugus. Tardytojas suranda silpną ir žmogišką kardinolą vietą — giliai įstrigusi ir nuo pat jaunystės tebekankinantį klausimą, ar kartais jis daugiau dėl tuščios garbės, bet ne dėl meilės tapęs kunigu. Išnaudodamas tą sąžinės skrupulą ir vykusiai pildamas į jį naujų žarijų, tardytojas prisipažinimą išgauna.

Dramatiškoje "teismo" scenoje kardinolas prisipažįsta visais reikalaujamais nusikaltimais ir nuteisiamas mirti. Tačiau jo mirtis komunistams nereikalinga: jis daugiau bus paniekintas būdamas gyvas ir negalėdamas pažiūrėti tiesiai į akis savo tautiečiams, kurie į jį buvo sudėję didžiausias viltis. Jau atrodo, kad Blogis bus laimėjęs, tačiau, kai kardinolas atsisako vientelio jo tardytojo pasigailėjimo mosto — pasiūlytos kulkos, — jis išsėina į laisvę savo dvasioje stipresnis, negu pirma. Tardytojas, gi, palaužęs savo kalinio valią, pats atsiduria prieš tokias problemas, kurių jo racionalus protas jau nebeįveikia išspręsti. Filmo užbaiga leidžia spėti,

je, kur kai kurie žydų ir protestantų recenzentai šaukia į esant perdėm katalikiška propaganda, tuo tarpu daugelis katalikų jame mato anti-katalikiškas tendencijas. Šiaip ar taip "The Prisoner" yra vienas iš geriausiųjų 1955 metų filmų ir būtinai matytinas kiekvienam rimtam filmo mėgėjui. Šiuo metu filmas New Yorke rodomas Plaza teatre, 58 g. prie Madison Ave.

Mažnesniuose kino teatruose galima matyti šiuos geresnius filmus. "Rebel without a Cause" — stiprus, spalvotas filmas apie jaunamiečių nusikaltimus su James Dean. "Trial" — vienas iš pereitų metų geresniųjų filmų, praskleidžias pogrindinį komunistų veikimą Amerikoje. Filmas nespalvotas, puiki Glenn Ford ir Arthur Kennedy vaidyba. "Marty" — paprasta ir kasdieniška istorija apie paprastą Bronxo mėsinininką, atradusį laimę kuklijoje Brooklynso mergaitėje. Šis filmas visus metus buvo rodomas tik viename teatre. Žiūrovas ilgai nepamirš Ernest Borgnine vaidybos. "The Tall Men" — geras ir pasisekęs "kaubojinis" filmas su Clark Gable ir Jane Russell. Vienas iš nedaugelio tokios rūšies gerų filmų.

Reikia pastebėti, kad filmo vertinimai tiesiog juokingai ir neįtikinamai svyruoja tarp kairės ir dešinės. Pereitų metų Cannes filmų festivalyje jis nebuvo leistas rodyti, kadangi sovietai užprotestavo dėl jo anti-komunistinių tendencijų. Tuo tarpu Airijoje jis uždraustas neva dėl anti-katalikiško nusistatymo. Skirtingos nuomonės pastebimos ir šio krašto įvairioje spaudo-

LEIDYKLA PAŠVAISTĖ

išleido naujus religines muzikos kūrinius
ADORAMUS TE — mišriam chorui ir
BENEDICTUS — moterų chorui.

Parašė

JULIUS STARKA

Abu kūrinių išleisti viename leidinyje. Kaina \$1.50.
Gaujami knygyne LAIMA, 335 Union Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

Paulius Gaubys FOTOGRAFIJA

Portretas, vestuvės, vaikai, įvairūs subvimai, kopijos ir t. t. Naturaliose spalvose trijų dimensijų (stereo) nuotraukos, taip gi aliejiniai portretai

P. Gaubys foto srity dirbęs nuo 1926 m. (Lietuvoje, Berlyne ir Amerikoje) darba Jums padarys tikrai greit, gerai ir pigiau nei kas kitas.

85-27 88th St. Woodhaven 21, N. Y.

(BMT Jamaikos linija, Forest Parkway stotis.)

Tel.: VI 6-2164

po 6 val. vakaro, nedarbo dienom visą dieną.

Klausykite
LIETUVOS ATSIMINIMU
radijo valandas
Sėdint dienais 4:30-5:30 val.p.p.
Stotis WEVD
1330 kil. 97.9 MEG. (FM)
Direktorius
JOKŪBAS J. STUKAS
7264 WHITE STR. HILLSIDE, N.J.
WAverly 6-3225

Sausio 28 d., šeštadienį,

ŠVIESOS Sambūrio New Yorko skyrus rengiamas

DIDYSIS METINIS KAUKIŲ BALIUS

GRAND PARADISE SALĖJE
320 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Salė kaip pasakoje — linksma meninė dalis — baletas — kostiumų paradas ir premijavimas — gėlių šokiai — muzikinės staigmenos — linksmos išdaigos.

Šokiams gros **JOE THOMAS** orkestras

Pradžia 8:30 val. vak.

Vietas užsisakyti iš anksto telefonais
EV 7-0463 ir DE 5-1695

Bilietai gaunami Laimos knygyne, pas sambūrio narius.

ISNUOMOJAMAS 5 kambarių butas su centraliniu šildymu. Butą apžiūrėti galima po 6 val. vakaro.
8559 88th St. Woodhaven, N. Y.
Tel.: VI 9-8623

PAIEŠKOMAS zakristijonas ir prižiūrėtojas. Alga: \$55-60 į mėnesį. Duodamas butas, šiluma, šviesa; gali būti su šeima; turi mokėti angliškai.
Kreiptis: MA 2-1394.

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau Petronės Bieliūnienės ir Onos Palionienės (Aleknavičiūtės), Raišupio kaimo, Sasmavos valsčiaus. Ieško sesuo Marė Buragienė. Prašau atsiliepti šiuo adresu: Mrs. Adella Kalvaitis, Bethlehem, Conn.